

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

Morfologická adaptace čínských proprií v češtině

(se zaměřením na toponyma a chrématonyma)

Morphological adaptation of Chinese proper names in Czech

(with focus on toponyms and chrematonyms)

Bakalářská diplomová práce

Eva Kočková

studijní obor: Česká filologie – Čínská filologie

Vedoucí bakalářské diplomové práce: Mgr. Josef Línek, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a pod odborným vedením vedoucího práce.

V Olomouci dne: Podpis:

Děkuji svému vedoucímu práce Mgr. Josefu Línkovi, Ph.D. za vstřícný přístup, cenné rady a pomoc při vypracování bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD	6
1. SOUČASNÝ JAZYKOVÝ STANDARD A KLASIFIKACE ČÍNŠTINY	8
1.1 Typologická klasifikace čínštiny	8
1.2 Genetická (genealogická) klasifikace čínštiny	9
2. SKLADBA ČÍNSKÉ SLABIKY	11
3. ČÍNSKÉ ZNAKY	12
3.1 Vývoj čínských znaků	12
3.2 Tradiční dělení čínských znaků	13
3.3 Moderní dělení čínských znaků	14
4. PŘEPIS ZNAKOVÉHO PÍSMÁ	15
4.1 Pinyin	15
4.2 Česká standardní transkripce	16
4.3 Wade-Gilesův přepis	16
4.4 Použitá transkripce	17
5. PROPRIA	18
5.1 Toponyma	19
5.2 Chrématonyma	19
5.3 Morfologická a gramatická specifika proprií, deklinace proprií	20
6. PŘEDCHOZÍ STUDIE	24
7. VYBRANÁ SLOVA	25
8. POSTUP VYHLEDÁVÁNÍ A EXCERPCE VÝSLEDKŮ	28
9. VÝSLEDKY	31
9.1 Toponyma sklonná	31
9.1.1 Maskulina	31
9.1.2 Feminina	34
9.1.3 Neutra	36
9.2 Toponyma nesklonná	37
9.2.1 Feminina	37
9.2.2 Neutra	40

9.3 Chrématonyma sklonná	45
9.3.1 Maskulina	45
9.3.2 Feminina	50
9.3.3 Neutra	51
9.4 Chrématonyma nesklonná	53
9.4.1 Neutra	53
ZÁVĚR	65
ANOTACE	67
RESUMÉ	68
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
PŘÍLOHY	73
Příloha č. 1	74
Příloha č. 2	75

ÚVOD

Každý z nás se již určitě setkal s čínskými vlastními jmény - *proprii*. Tato poněkud exotická jména slyšíme s postupnou globalizací čím dál častěji z televizi, rádií, čteme je v novinách a setkáme se s nimi i na internetu. A to nejen s běžnějšími antroponymy (tedy vlastními jmény osob, jejichž čínské specifikum – tedy uvádění příjmení na první místo – se již stalo celkem známým) a toponymy (vlastními jmény geografickými). Díky nárůstu výroby high-tech produktů v Čínské lidové republice se však setkáváme např. i s nejrůznějšími čínskými názvy elektronických přístrojů (např. telefony Huawei či Xioami), které spadají do kategorie chrématonym.

V případech, kdy máme tato čínská *propria* sami ve větě použít, můžeme znejistit. Jakého jsou tato slova rodu? A měli bychom je skloňovat? Pomocí svého výzkumu se pokusím čtenářům tuto problematiku přiblížit a ukázat toponyma a chrématonyma v běžném použití.

Ve své práci se chci zabývat morfologickou adaptací čínských *proprií*, konkrétně adaptací čínských toponym a chrématonym v českém jazykovém systému. (Čínské prostředí je mi blízké hlavně díky studiu mého druhého oboru – čínské filologie.) Touto svou prací navazuji na bakalářskou práci olomoucké studentky Nikoly Hoškové, zabývající se adaptací čínských antroponym v češtině. Problematikou adaptací cizích *proprií* se dále šířeji zabýval například Jiří Zeman. Kromě knih Jiřího Zemana jsem vycházela hlavně z Mluvnice češtiny, Příruční mluvnice češtiny a Pravidel českého pravopisu.

Předem vybraná pokud možno různorodě zakončená čínská *propria* budu zkoumat pomocí excerptce dat z vyhledávače Google. Budu zkoumat tendenci ke sklonnosti či nesklonnosti, příslušnost k určitému gramatickému rodu, příslušnost k určitému deklinačnímu typu (a to ať už celkovou či jen částečnou). V případech nesklonných *proprií* chci alespoň částečně zkoumat kompenzaci nesklonnosti čínských *proprií*.

Cílem mé práce je prozkoumat adaptaci zatím neprobádané skupiny čínských proprií, vysledovat u nich jednotlivé morfologické tendence a pokusit se formulovat vývojové tendence morfologických adaptací čínských proprií.

1. SOUČASNÝ JAZYKOVÝ STANDARD

A KLASIFIKACE ČÍNŠTINY

Současnou čínštinu tvoří soubor dialektů náležících do sino-tibetské jazykové rodiny. Jednotlivé dialekty jsou však mnohdy mezi sebou nesrozumitelné. Můžeme je rozřadit do devíti skupin, jimiž jsou severní dialekty, dialekty wu, dialekty xiang, dialekty gan, dialekty jin, kejia, dialekty yue, severní a jižní min. Jako příklady konkrétních nejznámějších dialektů lze uvést kantonštinu, která se používá v Hong Kongu, Šanghajštinu užívanou v Šanghaji, fuzhouštinu a fujianštinu.

Zdaleka nejpočetnější mezi výše jmenovanými uskupeními je první z nich, skupina severních dialektů s centrem kolem Pekingu. Severní dialekt tvoří jazykovou normu Čínské lidové republiky, Singapuru a Taiwanu.

„Již výše jsme uvedli, že základem národního čínského jazyka (tzv. pchu-tchung-čua) co do výslovnosti je nářečí pekingské, po stránce gramatické a lexikální jsou to nářečí severní (slovní zásoba se ovšem významně obohacuje přejímáním slov i z jiných nářečí, dále z jazyka wen-jen a tvořením kalků, tj. překladů podle cizích mezinárodně užívaných slov).“¹

1.1 Typologická klasifikace čínštiny

Ze syntaktického hlediska (podle Greenberga²) můžeme čínštinu zařadit mezi jazyky s pevným slovosledem, ve větě bývá uplatňována kombinace SVO (subjekt – verbum – objekt). Čínština rovněž patří k jazykům s levým větvením konstrukcí.

Strukturně (podle typologie českého jazykovědce Skaličky³) můžeme čínštinu klást na pomezí analytických (tj. izolálních/amorfních) a aglutinačních jazyků.

¹ ŠVARNÝ – UHER 1997: 17.

² Joseph Greenberg (1915 – 2001) byl americký lingvista zabývající se především klasifikací afrických jazyků. Zdroj: <https://www.britannica.com/>, heslo: „Joseph. H. Greenberg“ [cit. 28. 3. 2018].

³ SKALIČKA: 1951.

Stará čínština⁴ (vyznačující se jednoslabičností a neměnností slov s náznaky flexe) byla téměř bez výhrad jazykem izolačním⁵, zatímco dnes máme možnost vidět současnou standardní⁶ čínštinu v pohybu. Přibližuje se totiž jazykům aglutinačním⁷, jakými jsou např. maďarština či turečtina. Aglutinační jazyky vyjadřují jednotlivé morfologické kategorie pomocí funkčně jednoznačných gramatických afixů.

Standardní čínština patří mezi jazyky tónové (polytonické). Čínskou slabiku můžeme realizovat ve čtyřech různých tónech (vysoký, stoupavý, hluboký a klesavý) či bez tónu. Tón má v dané slabice rozlišovací funkci. Například slovo „ma“ má při vyslovení v jednotlivých tónech pokaždé jiný význam (matka, konopí, kůň, nadávat), krom toho je při realizaci bez tónu tato slabika používána jako gramatický ukazatel tázací věty.

1.2 Genetická (genealogická) klasifikace čínštiny

Z genealogického hlediska patří čínština, vedle např. tibetštiny a barmštiny, k sino-tibetské jazykové rodině. Tato skupina (sino-tibetská) je druhou nejpočetnější jazykovou rodinou (po indoevropské větvi). Samotná čínština je však celosvětově nejrozšířenějším jazykem. Čínská větev této rodiny se dělí na severní a jižní dialekty:

„Moderní dialekty čínštiny dělíme zpravidla na dialekty severní (jimiž se však mluví i v západních a jihozápadních oblastech Čín, obývaných příslušníky národa Chan) a na dialekty jižní. ... Skupina dialektů jižních, která zejména po fonetické stránce je daleko bližší střední čínštině než skupina dialektů severních, není ani zdaleka tak jednodušší. Mluvčí těchto dialektů se nejen nemohou domluvit s mluvčími dialektů severních, ale nerozumějí si ani mezi sebou. Skupina jižních dialektů se rozpadá na dialekty Jüe 粵 (provincie Kuang-tung), Hakka

⁴ Podle prof. Wang Liho (v knize *Hanyu Shigao*) jde o čínštinu v období od poloviny 2. tisíciletí př. n. l. do 3. až 4. století n. l. Zdroj: ŠVARNÝ – UHER 1997: 13.

⁵ Izolačnost je vyjadřování gramatických funkcí samostatnými (izolovanými) pomocnými slovy (ČERMÁK 1994: 230).

⁶ Standardní čínština – putonghua – je současný oficiálně uznávaný jazykový standard v ČLR.

⁷ ČERMÁK 1994: 229.

(severočínsky kche-t'ia 客家, roztroušené po celém Jihovýchodě, hlavně pak v provincii Ťiang-su), Min 閩 (provincie Fu-t'ien a ostrovy Tchaj-wan a Chaj-nan), Wu 吳 (dolní tok a ústí Jang-c '-t'iangu, Siang 湘 (provincie Chu-nan).“⁸

⁸ ŠVARNÝ – UHER 1997: 16.

2. SKLADBA ČÍNSKÉ SLABIKY

„Slabika je univerzálně ve všech jazycích nejmenší artikulačně-akustickou jednotkou souvislé řeči. V běžných evropských jazycích nemá slabika přímý vztah k významu. Její důležitost vyvstává zejména tehdy, když se analyzuje souvislá řeč. V čínštině však slabika (yīnjié 音节) má vztah k významu – vystupuje jako hmotný nosič morfému. Je nejmenší jazykovou jednotkou, ve které dochází ke spojení významu s určitou výslovností (yì yīn héti 意音合体). Jednotka na úrovni slabiky má proto v popisu čínštiny zásadní důležitost.“⁹

Čínskou slabiku zapsanou některým z ustálených přepisů (viz čtvrtou kapitolu) lze analyzovat na jednotlivé komponenty. Prvním možným členěním slabiky je rozdělení na iniciálu (*shengmu* 声母) a finálu (*yunmu* 云母). Iniciála (pokud je v dané slabice obsažena) se nachází na prvním místě před finálou. Iniciála obsahuje vždy jen jeden foném (který ale může být zapsán více písmeny). Například ve slabice „sheng“ tvoří „sh“ iniciálu a „eng“ finálu. Jak již bylo řečeno, slabika může být realizována i bez iniciály (například slabika „ai“ či „yun“). Finála je však ve slabice přítomna vždy. Obsahuje minimálně jeden foném (ale může ji tvořit více fonémů). Zároveň nese finála slabiky i tón. Seznam iniciál a finál a jejich možných kombinací ve výsledné slabiky uvádím v příloze. Dodejme, že celkový inventář čínských slabik je oproti jiným jazykům dosti chudý – tvoří jej čtyři sta osmnáct slabik. Proto je jakoby znásoben tóny, tehdy hovoříme o cca třinácti stech jednotkách.¹⁰

Finálu je možné dále rozčlenit na tři různé části, a to na mediálu (*yùntóu* 韵头), centrálu/jádro (*yùnfù* 韵腹) a terminálu/kodu (*yùnwěi* 韵尾); zatímco mediála a terminála součástí finály slabiky být nemusí, centrála je obligatorní. Při segmentaci čínské slabiky začneme určením centrály (segmentu, který při zápisu

⁹ TRÍSKOVÁ 2012: 59.

¹⁰ TRÍSKOVÁ 2012: 61.

nese tón, tj. nejnižšího¹¹ vokálu), poté určíme mediálu a terminálu. Například ve slabice „kuai“ tvoří „k“ iniciálu, finálu pak „uai“. Ve finále následně rozlišíme mediálu „u“, cetrálu „a“ a terminálu „i“.

3. ČÍNSKÉ ZNAKY

3.1 Vývoj čínských znaků

Tradičně je vynalezení čínských znaků připisováno čínskému mysliteli a úředníkovi jménem Cang Jie (Cāngjié 仓颉), který žil za vlády Žlutého císaře (třetí tisíciletí př. n. l.). Nejstarší dochovaný souvislý text však pochází až z doby kolem roku třináct set př. n. l. Jedná se o nápisy (otázky vladařů určené bohům) na želvích krunýřích a hovězích lopatkách. Ze stejného období se dochovaly rovněž nápisy na hliněných nádobách.

Později, přijímáním různých grafických vzorů (duktů) písma, dochází k postupnému zjednodušování a demotivování čínských znaků. „V grafických stylech (duktech), které po sobě bezprostředně následovaly, se projevuje tendence k postupnému oprošťování od původní piktografie v grafické formě znaků a jejich složek a následně jejich přeměně na konvenční značky. Tím dochází ve velké míře i ke ztrátě jejich původní denotativní motivovanosti.“¹²

V moderní době čínské znaky procházely vývojem také – nejzásadnější byla reforma z padesátých let, která upravila přes dva tisíce znaků do jednodušší formy, často však opět za cenu zastření jejich původní motivovanosti. V sedmdesátých letech byla připravována druhá vlna reformy, zjednodušení předkládaná v jejím rámci však veřejnost nepřijala. Reformou písma došlo ke snížení průměrného počtu tahů ve znaku a celkovému snížení počtu znaků.

V pevninské Číně jsou tyto znaky používány dodnes, většinou již bez dalších změn. Oproti tomu na Taiwanu, kam se v roce 1949 po občanské válce přesunula spolu se svými příznivci Čankajškova vláda, se setkáme s tradičními, nezjednodušenými znaky.

¹¹ Rozdělení vokálů do vokalického trojúhelníku podle Christopa Friedricha Hellwaga.

¹² ŘÍHOVÁ 2009: 32.

3.2 Tradiční dělení čínských znaků

Každý čínský znak (až na výjimky¹³) odpovídá jedné slabice v určitém tónu. Čínské znaky můžeme dělit z různých hledisek. Tradičním dělením dospějeme k šesti kategoriím, moderně pojaté dělení vymezuje druhy tři.

„Tradiční analýza znaků byla založena na tzv. ‚šesti kategoriích‘, které pocházejí z knihy 说文解字 *Shuo Wen Jie Zi Výklad významu základních a vysvětlení struktury složených znaků* od 许慎 Xu Shena (58?–147?).“¹⁴

Klasifikace z prvního až druhého století n. l. dělí znaky do následujících kategorií:

- (1) piktogramy (zobrazující znaky);
- (2) symboly (ukazující znaky);
- (3) ideogramy (naznačující znaky);
- (4) fonogramy (ideofonografické znaky);
- (5) varianty (transfigurované znaky);
- (6) výpůjčky (vypůjčené znaky).

Skupina *piktogramů* obsahuje asi šest set znaků, které se vyznačují schematickým zobrazením daného předmětu. Jako příklady piktogramů můžeme uvést znaky 日 ‚slunce‘ či 月 yuè ‚měsíc‘. V *symbolech* – ukazujících znacích – je skutečnost naznačena graficky; příkladem budiž znak 上 shàng ‚nad‘ a znak

¹³ Například erizovaná spojení- huà er 画儿 – která se, přestože obsahují dva znaky, čtou jednoslabičně.

¹⁴ KANE 2009: 39.

下 xià ‚pod‘. *Ideogramy* se oproti tomu vyznačují spojením dvou již používaných znaků v jeden, kdy obě části znaku odkazují k významovému obsahu. Například znak 明 míng ‚jasný‘ se skládá ze znaků pro slunce a měsíc.

Fonogramy jsou nejobsáhlejší skupinou – patří k nim zhruba devadesát procent čínských znaků. „Tyto znaky obsahují kromě významové složky (= determinativ nebo klasifikátor, xingpang, 形旁) také jinou složku – tzv. fonetikum (= fonetická složka, shengpang, 声旁). Ideofonogram je vlastně založený na rébusovém principu. V souladu s tímto principem se pro některé slovo použije už existující znak označující stejně nebo podobně znějící slovo. Aby se však předešlo homografii, přidá se ke znaku tzv. determinativ čili klasifikátor (dnes je běžný termín radikál [sic]¹⁵), který poukazuje na význam znaku použitého ve fonetické funkci. Radikály udávají sémantickou charakteristiku pojmu označovaného znakem, například jestli jde o ženu, hmyz, člověka, nemoc, rostlinu, zvíře atd.“¹⁶

Varianty jsou skupinou znaků, o níž sinologové stále vedou debatu. „Varianty jsou nejspíše synonyma či slova s podobným významem, které vznikly minimální změnou v grafice znaku. Mohly by být považovány za rozšířený význam jednoho a téhož slova/znaku.“¹⁷ Najdeme mezi nimi např. znak 考 kǎo ‚zesnulý otec‘ či 老 lǎo ‚starý‘. Vypůjčené znaky je možno charakterizovat použitím podobně znějícího znaku pro zápis znaku s jiným významem. Kupříkladu znak 来 lái ‚přicházet‘ byl původně užíván ve významu ‚pšenice‘.

¹⁵ V odborné literatuře často dochází ke směšování pojmů determinativ a radikál. Primární funkcí radikálů je třídění jednotlivých znaků, které usnadňuje jejich vyhledávání ve slovnících. Zdroj: <http://wiki.cinstina.upol.cz/>, heslo: „Determinativ“ [cit. 17. 4. 2018]. (Pozn.: Zdroj wiki.cinstina.upol.cz není klasická internetová otevřená encyklopedie, příspěvky této encyklopedie jsou předem kontrolovány.)

¹⁶ ŘÍHOVÁ 2009: 28.

¹⁷ <http://wiki.cinstina.upol.cz/>, heslo: „Varianty“ [cit. 17. 4. 2018].

3.3 Moderní dělení čínských znaků

Jako východisko moderního dělení znaků můžeme chápat práci autora Tang Lana, který rozeznával a) znaky na zobrazující reálné objekty, b) znaky zobrazující abstraktní objekty a c) znaky zaznamenávající výslovnost. Dalším autorem je Chen Mengjia, který dělí čínské znaky na piktogramy, výpůjčky a fonogramy. „Tato klasifikace byla přijata i doyenem čínské paleografie Qiu Xiguiem; dnes tvoří základ klasifikace čínských znaků a postupně vytlačuje šest uznávaných, ale zastaralých kategorií od Xu Shena.“¹⁸

4. PŘEPIS ZNAKOVÉHO PÍSMÁ

Pro jednodušší pochopení a výuku čínštiny (nejen pro cizince, ale i pro malé děti) byly vymyšleny různé pomůcky sloužící k zápisu fonetické části znaku – přepisy. Mezi nejstarší přepisy se řadí např. přepis dle sira Thomase Wadea z devatenáctého století či v čínském prostředí vzniklá „Národní fonetická abeceda“ – čínsky zhuyin zimu. Národní fonetickou abecedu sestavil tým čínských lingvistů, jedná se o přepis čínského znakového písma do nově vytvořeného systému zapisování hlásky (či hlásek) vybraným či nově vytvořeným jednoduchým znakem.

V roce 1928 byl však přijat v Číně jiný transkripční systém – Romanizační abeceda pro národní jazyk - Gwoyeuh romatzyh – v pinyinu Guoyu luomazi. Tato transkripce již byla založena na latince. „*Tento přepis má jeden zvláštní rys: pro vyznačení tónu nepoužívá číslice nebo speciální značky, ale vtěluje tón přímo do hláskového zápisu slabiky.*“¹⁹

4.1 Pinyin

Přes všechny pokusy byla situace ohledně přepisu čínštiny kvůli rozmanitosti jednotlivých transkripcí velice nepřehledná a zmatená. V roce 1958 byl v ČLR schválen státními orgány jako oficiální přepis pinyin – tedy Hanyu

¹⁸ KANE 2009: 40.

¹⁹ KANE 2009: 23.

pinyin fang'an. Tento přepis je založen na latince, tóny jsou zapisovány pomocí diakritických znamének. Více v příloze č. 2. Pinyin vznikl v Číně v rámci jazykové reformy krátce po vzniku republiky. Otcem pinyinu je nazýván lingvista a ekonom Zhou Youguang. Pinyin se rozšířil po celém světě a funguje jako univerzální učební pomůcka; nadto bývá v Číně na mnoha nápisech uveden za čínskými znaky.

„Abeceda pinyin je sice založena na latince, avšak zvukové hodnoty, prisuzované jednotlivým písmenům latinky, jsou většinou značně odlišné od našich zvyklostí – zejména v případě souhlásek.“²⁰

4.2 Česká standardní transkripce

„První systémy přepisu čínštiny do češtiny, vzniklé v 19. století, byly ovlivněny zejména tehdejší německou transkripcí (srovnej např. práce Rudolfa Dvořáka, Františka Čupra).“²¹ V třicátých letech dvacátého století vytvořil Jaroslav Průšek²² počeštěním Wade-Gilesova systému první českou ucelenou transkripci čínštiny. Na Jaroslava Průška navázal v roce 1951 sinolog Oldřich Švarný²³ sestavením tzv. standardní české transkripce. Tato transkripce se používá dodnes. Její specifikum tkví v maximálním možném přiblížení výslovnosti čínské slabiky českému uživateli. Typické jsou háčkované souhlásky (š, č, ž) a použití spojovníku pro rozdělení slabik jednoho slova. Přehled je uveden v příloze.

„V současné době se v českých textech používají transkripce dvě: standardní česká a pinyin. V beletrii, poezii a populárně naučné literatuře bývají čínská slova obvykle přepisována českou transkripcí. V učebnicích a slovnících se užívá pinyin. V ostatních textech je situace, řečeno velmi jemně, „pestrá.“²⁴

²⁰ TŘÍSKOVÁ 2012: 5.

²¹ TŘÍSKOVÁ 1999: 18.

²² Jaroslav Průšek (1906 – 1980) – významný český sinolog, překladatel a lingvista. Ředitel Orientálního ústavu v Praze mezi lety 1952 – 1971.

²³ Oldřich Švarný (1920 – 2011) – byl český sinolog, zabývající se především čínskou fonologií.

²⁴ KANE 2009: 25.

4.3 Wade-Gilesův přepis

V anglickém prostředí existovala již v devatenáctém století celá řada přepisů. Mezi nimi i transkripce Thomase Wadea²⁵. „Tuto anglickou transkripci vypracoval sir Thomas Francis Wade a poprvé ji použil v učebnici *Yü Yê n Tzu Êrh Chi* (1867). Později ji Herbert Allen Giles²⁶ poněkud zjednodušil a použil za základ svého velkého slovníku *A Chinese-English Dictionary* (1892). Wade-Gilesova transkripce procházela dalším zjednodušováním, až se nakonec ustálila v podobě aplikované R. H. Mathewsem v jeho *A Chinese-English Dictionary* (1931).“²⁷

Stejně jako v české standardní transkripci jsou i zde jednotlivé slabiky slova oddělovány spojovníky. Číselné indexy určují tón, ale nemusí být přítomny.

S Wade-Gilesovým přepisem se v současné době v českém prostředí můžeme setkat hlavně v anglicky psaných textech a při zmínkách o Taiwanu, kde je de facto oficiálním přepisem. Srovnání s pinyinovou transkripcí a s ČST nabízím v příloze č. 2.

4.4 Použitá transkripce

Ve své bakalářské práci se držím doporučení autorů příruček („...v psaných textech, na mapách (!) a vůbec všude tam, kde je důležitá funkce psané formy coby nositele pokud možno jednoznačné informace, tam bychom měli dávat přednost pinyin.“²⁸) a používám pro čínské názvy a termíny přepis pinyin oficiálně přijatý a propagovaný Čínskou lidovou republikou. V textu kvůli zjednodušení (podobně jako jiní autoři) vynechávám diakritická znaménka označující čínské tóny. Avšak v situacích, kde to bylo nezbytně nutné – například v citacích či při práci s internetem – jsou použity jiné převodní systémy, a to Česká standardní transkripce či Wade-Gilesův přepis.

²⁵ Thomas Francis Wade (1818 – 1895) - anglický diplomat, sinolog a tlumočnick. První profesor čínštiny na univerzitě v Cambridge.

²⁶ Allen Rose Giles (1874 – 1914) – americký novinář a etnograf.

²⁷ TŘÍŠKOVÁ 1999: 36.

²⁸ KANE 2009: 26.

5. PROPRIA

Propria neboli vlastní jména jsou kategorií podstatných jmen, která na rozdíl od jmen obecných (apelativ) označují určitou unikátní bytost, věc či komplex věcí nebo bytostí. V *Mluvnici češtiny* je proprium charakterizováno takto:

„Vlastní jméno (proprium, onymum) je základním prostředkem vyjádření jedinečnosti nějakého objektu, tj. osoby, zvířete, místa, společenského zařízení, lidského výtvaru atd. (Eva, Tolstoj, Alík, Praha, Vltava, Tvorba, Hlahol), nebo celku objektů (Pyreneje, Francouzi), jeho odlišení od jiných jednotlivin (nebo celků) téhož druhu. Vlastní jména nemohou tedy klasifikovat ani označovat třídu objektů.“²⁹

Při třídění proprií můžeme rozlišit dvě skupiny: **bionyma** (vlastní jména živých bytostí) a **abionyma** (vlastní jména neživých objektů a jevů).

Bionyma se dále dělí na: **antroponyma**, **zoonyma** a **fytonyma**. Antroponyma označují vlastní jména lidí nebo jejich skupin, ať už reálných (např. čínský prezident Xi Jinping) či smyšlených (např. Karkulka). Propria pojmenovávající fiktivní osoby nebo skupiny osob jsou pokládána za antroponyma nevlastní (pseudoantroponyma). Protiklad vlastních a nevlastních objektů lze sledovat i u zoonym, tedy vlastních jmen živočichů (př. vlastního zoonyma – kočka Micka, př. nevlastního zoonyma – kuň Pegas). Fytonyma označují vlastní jména rostlin (např. lípa Johanka v Šumperku, masožravá kytka Adéla). Zoonyma a fytonyma bývají často špatně interpretována a používána jako obecná jména zvířat či rostlin (např. býk či pampeliška).

²⁹ KOŘENSKÝ, KOMÁREK a kol. 1986: 345.

Druhou velkou skupinu proprií tvoří abionyma. Ta se člení na **toponyma** (geonyma), tj. vlastní jména zeměpisných objektů (např. čínská provincie Heilongjiang), a **kosmonyma** (astronyma), tj. propria označující objekty mimo Zemi (např. planeta Saturn). Třetí skupinu tvoří **chrématonyma** – vlastní jména lidských výtvorů (např. čokoláda Milka či společnost Google).

Ve své práci se budu zabývat toponymy a chrématonymy, proto tyto dvě skupiny proprií níže stručně charakterizuji.

5.1 Toponyma

Tato vlastní jména označují zeměpisné objekty na Zemi. V některých případech jsou do této skupiny přiřazována i vlastní jména objektů mimo Zemi (tedy kosmonym) – např. v Mluvnici češtiny (svazek 2). Toponyma lze dále dělit podle typu označovaného objektu či z hlediska motivace pojmenování.

„Podle druhu pojmenovávaného objektu se rozlišují: (1) choronyma – vlastní jména větších přírodních n. správních celků z hlediska horizontálního členění, a to přírodní choronyma: Evropa; administrativní choronyma: Česká republika. (2) Oikonyma (vlastní jména místní / vlastní jména sídlištní) – jména obydlených objektů, a to pustých i zaniklých (měst, vsí, jejich částí, samot, skupin domů, jednotlivých objektů sídlištního charakteru, např. jednotlivých domů n. usedlostí, obytných místností v těchto objektech, atd.): Brno, Dolní Lhota, samota Konec světa, Moravské náměstí, dům U Tří housliček. (3) anoikonyma / pomístní jména / vlastní jména nesídlištní – jména neobydlených objektů: Dlouhé louky, Labe. Též urbanonymum.“³⁰

Mezi toponyma dělená z hlediska účelu pojmenování můžeme přiřadit mj. toponyma mytební či honorifikační (oslavná) – případy pojmenování podle slavné osobnosti či události, např. *ulice 17. listopadu*.³¹

³⁰BACHMANNOVÁ et al. 2002: 491.

³¹BACHMANNOVÁ et al. 2002: 491.

5.2 Chrématonyma

Chrématonyma tvoří širokou a velice různorodou skupinu jmen, jež zahrnuje jména lidských výrobků, uměleckých děl i institucí. Tradičně se dělí na **jména společenských jevů**, **jména společenských institucí** a **jména výsledků společenské činnosti**. V první ze jmenovaných kategorií (vlastní jména společenských jevů) můžeme nalézt jména časových pojmů (chrononyma – např. Štědrý den), dějinných událostí (akcionyma – např. Pražské povstání) či společenských ocenění (faleronyma – např. Řád Tomáše Garrigua Masaryka). Ke jménům společenských institucí (ergonyma, institucionyma) patří jména institucí vojenských, správních, průmyslových či školských a jiných (př. Občanská demokratická strana, Masarykova univerzita). V poslední kategorii (jména výsledků společenské činnosti) rozlišujeme aktonyma (dokumentonyma, tedy jména diplomatických aktů, např. Listina základních práv a svobod), ideonyma (jména výsledků umělecké činnosti – např. Má vlast), unikátonyma (jména jedinečných lidských výrobků – např. Titanik), porejonyma (jména dopravních spojů – např. Slovenská strela) a pragmatonyma (jména spotřebních výrobků – např. kolo Favorit). Hranice mezi těmito kategoriemi jsou pružné a často můžeme nalézt jména patřící do více těchto skupin.

5.3 Morfologická a gramatická specifika proprií, deklinace proprií

Morfologické a gramatické vztahy a rysy proprií jsou dány především jejich příslušností ke kategorii substantiv. Byť formou mohou patřit i k jiným slovnědruhovým kategoriím, využívána jsou vždy ve funkci substantivní. Ke skloňování se proto používá apelativní substantivní systém. Kromě použití apelativních vzorů můžeme vidět i jiné (spíše ale okrajové) způsoby deklinace. Určující je vyslovovaná podoba vlastního jména v nominativu singuláru, zároveň se však přihlíží k podobě psané. Hláskové alternace jsou omezovány. K obměňování tvarotvorného základu může dojít hlavně při deklinaci cizích vlastních jmen antického původu. Např. Nsg Sókratés – Gsg Sókrata. Tyto

výjimky v českém jazykovém systému jsou však často vyrovnávány jinými tvary. Např. Nsg Herodes – Gsg Herodesa (namísto Gsg Heroda).

„Dost často diskrepance (z hlediska češtiny) mezi grafickou a vyslovovanou podobou jména způsobuje, že zeměpisné jméno zůstává v češtině neskloňováno; bývá to především tehdy, když jméno ve výslovnosti končí na samohlásku a ta je graficky zaznamenána jinak, než je v češtině obvyklé (Bordeaux, Swansea). Na rozdíl od toho bývají obdobné případy u jmen osobních řešeny mechanickým připojováním koncovek k nominativnímu tvaru (a to buď koncovek substantivních, např. Sardou – Gsg Sardoua, Delacroix – Gsg Delacroixe atd., nebo zájmenných, např. Jenö – G, A sg Jenöho, D Jenömu, L, I Jenöm).“³²

Rod vlastních jmen živých objektů se řídí podle přirozeného rodu nositele jména, proto tedy mezi antroponymy a zoonymy nalezneme jen maskulina a feminina. Toponyma a chrématonyma samozřejmě rod střední využívají. Při proprializaci apelativ je přirozený rod upřednostňován před mluvnickým rodem původního obecného jména (např. kočka, f. – pan Kočka, m.). K rozlišení rodu využíváme tvar nominativu singuláru, v ženském rodě zakončeném typicky na -a a v rodě mužském na souhlásku. V případě neobvyklého zakončení je jméno zpravidla přiřazeno k rodu střednímu a nebývá skloňováno (např. Baku). Mezi neskloňná jsou zařazena hlavně cizí toponyma zakončená ve výslovnosti na samohlásky -e, -é, -í, -ó, -ú či dvojhlásku. U toponym cizího původu se taktéž opíráme o zakončení nominativu singuláru. Pokud to zakončení N sg. proprií umožňuje, jsou jména zařazena k určitému deklinačnímu typu a přebírají i příslušný jmenný rod. V jiných případech se zohledňuje kupříkladu druhové zařazení propria. Jména většiny našich řek jsou feminina, proto může někdy dojít k morfologické adaptaci cizího toponyma (ang. Thames – česky Temže). Často dochází ke kolísání mezi rody. „...jména řek typu Mississippi, Zambezi se při syntaktické shodě někdy chovají jako feminina (typický rod pro názvy řek), třebaže vzhledem k neskloňnosti bývají řazena k neutřům.“³³

³² KOMÁREK – KOŘENSKÝ a kol. 1986: 350.

³³ KOMÁREK – KOŘENSKÝ a kol. 1986: 348.

Kvůli jedinečnosti pojmenovávaného objektu se vlastní jména vyskytují primárně jako singularita tantum. Především u toponym, která často pojmenovávají množinu objektů, nalezneme pluralia tantum (slova pomnožná). Patří sem názvy pohoří (Beskydy), souostroví (Bahamy) a také názvy obcí pojmenovaných podle obyvatel (Jakubovice).

„Vyskytují se též antroponymické názvy celků, pro něž je množné číslo základní formou užití; jde o skupinová antroponyma. Jsou to jména rodová (Přemyslovci), rodinná (Zemanovi), národní, kmenová a obyvatelská (Francouzi, Hanáci, Pražané).“³⁴

Při deklinaci toponym mužského rodu v substantivní formě bývají využívány pouze dva vzory, a to vzor hrad a vzor stroj.³⁵ Vzor hrad bývá použit u toponym při výslovnostním zakončení na tvrdou či obojetnou souhlásku. Vzor stroj při vyslovovaném zakončení na měkkou či obojetnou souhlásku. Pokud má toponymum mužského rodu adjektivní podobu, mohou být použity vzory mladý či jarní.

Při deklinaci toponym ženského rodu bývají na rozdíl od mužského rodu využívány všechny ženské vzory – tedy vzory žena, růže, píseň, kost. Vzor žena bývá použit při zakončení vyslovované formy toponyma na -a, vzor růže při zakončení na -e, při výslovnostním zakončení na souhlásku jsou používány vzory píseň a kost. Mohou být využity i adjektivní vzory v ženském rodu, tedy mladá, jarní.

Při deklinaci toponym středního rodu mohou být využity vzory město, moře a stavení. Kritériem přiřazení k jednotlivým vzorům je znovu vyslovovaná podoba nominativu singuláru, někdy je využívána podoba genitivu singuláru. Pokud je Nsg výslovnostně zakončen na samohlásku -o či řidčeji -ó, zapsanou písmenem „o“, bývá využito vzoru město. Vzor moře bývá použit při výslovnostním zakončení slovanských toponym na -e. Vzor stavení bývá využito pouze u českých toponym při zakončení na -i, -í. Při vyslovovaném zakončení toponyma na samohlásky -u, -ú bývá toto toponymum nesklonné. V případě výslovnostního

³⁴ KOMÁREK – KOŘENSKÝ a kol. 1986: 348.

³⁵ KOMÁREK – KOŘENSKÝ a kol. 1986: 366.

zakončení neuterních toponym na souhlásku jsou tato toponyma zpravidla také neskloňná.

Speciální kategorii toponym tvoří toponyma ve tvaru pomnožného jména. „Zeměpisná jména pomnožná se vyskytují ve všech třech rodech; jsou zakončena na -y, -e nebo -a. S výjimkou nepříliš četných neuter zakončených na -a (Napajedla, Koryta) nebývá jejich zařazení ke jmennému rodu vždy zcela jednoznačné. Je tomu tak proto, že u jmen pomnožných vůbec (tj. i u apelativ) je povědomí o rodu oslabeno, a také proto, že pro současného uživatele jazyka bývá často nezřetelný původ těchto jmen, a tedy i jejich původní rodová příslušnost. V současné češtině je mluvnický rod pomnožného jména závislý na tom, kterého souboru deklinačních formantů se dnes při skloňování užívá, tj. ke kterému deklinačnímu typu (ev. podtypu) je možné jméno (třebas i s menšími odchylkami) přiřadit. Ovšem ta vlastní jména, u nichž je dosud zcela zřetelné, z kterých jmen obecných vznikla, obvykle mají jmenný rod i způsob skloňování shodný se jmény obecnými. U cizích, morfologicky adaptovaných jmen leckdy rozhoduje o rodu přináležitost pojmenovaného denotátu do věcně významové skupiny (...), u jinoslovanských pomnožných jmen většinou shoda zakončení se jmény českými, popř. aspoň analogie v zakončení (srov. např. srbochor. Pakoštane s čes. Lipany). Avšak žádný z těchto činitelů není tak silný, aby ve všech případech zabránil kolísání jména v rodě a ve skloňování.“³⁶

³⁶ KOMÁREK – KOŘENSKÝ a kol. 1986: 376.

6. PŘEDCHOZÍ STUDIE

K problematice začleňování antroponymů do českého mluvnického systému se vyjadřovala např. Miroslava Knappová v článku *Osobní jména v českém jazykovém systému*. Konkrétní problematice adaptací cizích proprií do českého jazykového systému se v rámci české jazykovědy již dostalo soustavné pozornosti; zmiňme například práce Jiřího Zemana (několikadílňný soubor *Výslovnost a skloňování cizích jmen v češtině*, zabývající se jazyky románskými, germánskými i slovanskými) Jindry Hůrkové (např. *Antická jména. Jak je číst a skloňovat*. AMU, Praha, 2005) či Jiřího Kučery, spolupracujícího s Jiřím Zemanem.

Cenné zdroje můžeme také nalézt v dosavadních diplomových pracích – zmiňme například *Morfologické adaptace čínských proprií v češtině (se zaměřením na antroponyma)* Nikoly Hoškové, *Morfologické adaptace přejatých apelativ s neobvyklým zakončením základu (vokálníké zakončení)* Michaely Jirouškové, *Morfologické adaptace toponym starověkých civilizací – Mezopotámie* Kamily Knoulichové, práci Lucie Loníkové *Pravopisné a morfologické adaptace cizích proprií v češtině – Antroponyma a toponyma francouzského původu*, bakalářskou práci Pavly Kačorové *Morfologické a pravopisné adaptace cizích antroponym (se zaměřením na anglický jazyk)* či práci *Morfologická adaptace přejatých antroponym se zakončením na [a], [á]* od Elišky Mühldorfové.

K tématu adaptací cizích antroponymů či toponymů můžeme nalézt nemalé množství zajímavých prací, téma adaptace cizích chrématonymů však zůstává neprobádané.

7. VYBRANÁ SLOVA

Celkový počet zkoumaných propriet je dvacet šest. Pro svůj výzkum jsem se snažila vybrat českému prostředí známější toponyma s různorodým zakončením, abych svou volbou pokryla co nejširší spektrum možných kombinací čínských iniciál a finál (viz přílohu č. 1). Níže uvádím abecedně řazený přehled vybraných toponym a chrématonym v pinyinu, ve znacích a v České standardní transkripci, se stručnou základní charakteristikou jevů, které označují.

Toponyma:

Guangxi 广西 (ČST: Kuang-si) provincie v jižní Číně sousedící s Vietnamem, díky hornatému profilu a krasovým oblastem je oblíbenou turistickou destinací Číňanů i cizinců

Huang He 黄河 (ČST: Chuang Che) Žlutá řeka, druhá nejdelší řeka v Číně, pramení v tibetské náhorní oblasti a ústí do zálivu Bohai

Chang'an jie 长安街 (ČST: Čchang-an-ťie) třída Dlouhého míru v Pekingu, leží přímo u Náměstí nebeského klidu, v roce 1989 i zde probíhaly politické protesty

Chengdu 成都 (ČST: Čcheng-tu) hlavní město provincie Sichuan, starobylé město s mnoha kulturními památkami, dnes známé také díky chovu pand velkých

Jiuzhaigou 九寨沟 (ČST: Ťiou-čaj-kou) rozlehlé údolí - přírodní rezervace v provincii Sichuan, památka UNESCO

Nanjing 南京(ČST: Nan-t'ing) hl. město provincie Jiangsu, ležící na východním pobřeží Číny, v minulosti hlavní město celé říše, za japonsko-čínské války zde proběhl známý Nanjingský masakr

Ningbo 宁波(ČST: Níng-po) druhé největší město provincie Zhejiang, ležící na východním pobřeží Číny, významný přístav a průmyslové centrum regionu

Qinghai 青海 (ČST: Čching-chaj) čtvrtá největší provincie v Číně, nachází se na Tibetské náhorní plošině, řídké osídlená, v roce 2010 postižena zemětřesením

Qiqihar (Qiqihaer) 齐齐哈尔 (ČST: Čchi-čchi-cha-er) město na severovýchodě Číny, náleží do provincie Heilongjiang

Sanya 三亚 (ČST: San-ya) druhé největší město ostrova Hainan, nejjihnější město ČLR, velmi oblíbená turistická destinace

Sichuan 四川 (ČST: S'-čchuan) provincie v západní Číně, v roce 2008 postižena silným zemětřesením, krajina je známá pro svou typickou pikantní kuchyni, partnerský region Středočeského kraje

Tian'anmen 天安门 (ČST: Tchien-an-men) brána nebeského klidu, podle níž je nazváno náměstí Nebeského klidu v Pekingu, místo studentských nepokojů a protestů v roce 1989

Chrématonyma:

Baidu 百度 (ČST: Paj-tu) čínská společnost poskytující internetové služby a produkty umělé inteligence

BanBao 邦宝 (ČST: Pan-pao) čínská společnost zaměřující se na prodej levnějších dětských hraček

Guomindang 国民党 (ČST: Kuo-min-tang) Národní strana, čínská konzervativní politická strana, v roce 1949 po porážce Komunistickou stranou v čínské občanské válce uprchli představitelé strany Guomindang na Taiwan

Huawei 华为 (ČST: Chua-wej) velmi úspěšná čínská telekomunikační společnost, výrobce drobné elektroniky – telefonů a tabletů

Changhong 长虹 (ČST: Čchang-chung) čínský výrobce televizí

Mengniu 蒙牛 (ČST: Meng-niou) mlékárenská firma, spolupracovala s Danone, v roce 2008 skandál ohledně škodlivých chemikálií v mléce

Nanfang Zhoumo 南方周末 (Nan-fang Čou-mo) dosl. Jižní týdeník, časopis známý kritickým postojem k politické situaci v ČLR

Renren 人人 (ČST: Žen-žen) čínská sociální síť, obdoba Facebooku

Renmin Ribao 人民日报 (ČST: Žen-min ž '-pao) Lidový deník – nevlivnější noviny v Číně, periodikum spadá pod Ústřední výbor Komunistické strany ČLR

Shuanghui 双汇 (ČST: Šuang-chuej) čínská potravinářská společnost

Weibo 微博 (ČST: Wej-po) čínská sociální síť pro mikroblogy, obdoba americké sítě Twitter

Xinhua 新华 (ČST: Sin-chua) největší zpravodajská agentura v ČLR, pod dohledem Komunistické strany ČLR

Xiaomi 小米 (ČST: Siao-mi) čínský výrobce drobné elektroniky – např. mobilů, tabletů, hodinek aj.

Youku Tudou 优酷土豆 (ČST: Jou-kchu Tchu-tou) největší čínský videosever, vznikl spojením dvou samostatných serverů Youku a Tudou

8. POSTUP VYHLEDÁVÁNÍ A EXCERPCE VÝSLEDKŮ

Vybraná slova jsem roztřídila do skupin podle předpokládaného rodu, přítomnosti deklinace a deklinačního vzoru. Jednotlivé dílčí hypotézy jsem se snažila potvrdit či vyvrátit pomocí výzkumu. K vyhledávání jsem používala vyhledávač Google. Prohledávala jsem pouze stránky v češtině. Zkoumala jsem prvních sto vyhledaných webových stran (tedy deset stran výsledků vyhledávání prohlížečem Google). V drtivé většině však tolik výsledků vyhledávaných proprií nebylo k dispozici. Do výsledků jsem nezapočítávala automaticky předdefinované výsledky webů zaměřujících se na vyhledávání letenek, počasí či práce, v nichž se sledovaná propria objevují výlučně v jednom tvaru (nominativ) bez ohledu na jejich větně členskou platnost.

Níže pro snazší orientaci uvádím dvě vzorové tabulky s následným komentářem k použitým názvům řádků a sloupců.

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální podíl
N			
G			
D			
A			
L			
I			

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N				
G				
D				
A				
L				
I				

První tabulka je společná pro toponyma i chrématonyma - sklonná i nesklonná. V případech použití pro nesklonné toponymum či chrématonymum chybí v této tabulce čtvrtý sloupec (procentuální podíl), protože při nalezení pouze jednoho tvaru propria shodného pro celé paradigma není potřeba srovnávat procenty výskytů různých variant. Druhá tabulka je určena pouze pro toponyma a chrématonyma nesklonná. Výsledky v této tabulce mají dokázat případnou kompenzaci nesklonnosti toponym či chrématonym pomocí apelativních slov.

Při označení pádů jsem vycházela z Mluvnice češtiny. Vzhledem k propriálnímu charakteru zkoumaných slov jsem ve výzkumu vynechala vokativ a plurál. V tabulkách jsou vždy lomítkem oddělovány jednotlivé nalezené varianty sledovaných proprií v určitém pádu. Pokud nebyla pádová forma v rámci mého výzkumu nalezena, uvádím ji v kulatých závorkách jako předpokládaný tvar. Ve

třetím sloupci prvního typu tabulky uvádím celkový počet výskytů příslušné varianty slova. V případech registrace více než jedné varianty tvaru určitého pádu propria uvádím srovnání četnosti výskytů těchto variant v tomto pádu (v procentech).

V tabulce druhého typu je sloupec s označením jednotlivých pádů následován sloupcem, který registruje počet výskytů daného propria bez jakéhokoli apelativního slova. V dalších třech sloupcích jsou zaznamenány výskyty propria s apelativním slovem. Tyto výskyty jsou rozděleny podle gramatického rodu apelativního slova, který je uveden v kulatých závorkách. Pro srovnání je v tabulce tučně zvýrazněn předpokládaný gramatický rod daného propria.

Jednotlivá propria (s výsledky výzkumu v tabulkách a s komentářem) jsou řazena následovně: nejprve jsou zařazena toponyma sklonná, která jsem rozdělila podle předpokládaného rodu (v pořadí maskulina, feminina, neutra) a deklinačního vzoru. Nutno však podotknout, že použitých deklinačních vzorů nebylo mnoho. V případech, kdy více vybraných proprií náleželo k jedné dále už nedělené skupině, jsou tato propria uváděna v abecedním pořadí. Každá skupina proprií náležících k jednomu deklinačnímu vzoru je opatřena komentářem. Sklonná toponyma jsou následována toponymy nesklonnými, která byla tříděna do skupin pouze podle předpokládaného rodu. U každého nesklonného toponyma jsou zařazeny dvě tabulky (viz výše). Z tohoto důvodu jsou pro přehlednost zařazeny komentáře přímo k jednotlivým nesklonným toponymům. Stejný postup jsem použila u chrématonym. Níže předkládám své výsledky.

9. VÝSLEDKY

9.1 Toponyma sklonná

9.1.1 Maskulina

vzor *hrad*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální podíl
N	Nanjing	14	
G	Nanjingu / Nanjing	18 / 7	72 % / 28 %
D	(Nanjingu) / Nanjing	0 / 0	0 % / 0 %
A	Nanjing	1	
L	Nanjingu / Nanjing	44 / 11	80 % / 20 %
I	(Nanjingem) / Nanjing	0 / 0	0 % / 0 %

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální podíl
N	Qiqihar	9	
G	Qiqiharu / Qiqihar	11 / 6	64,7 % / 35,3 %
D	(Qiqiharu) / Qiqihar	0 / 0	0 % / 0 %
A	Qiqihar	0	
L	Qiqiharu / Qiqihar	6 / 3	66,7 % / 33,3 %
I	Qiqihaem / Qiqihar	4 / 3	57,1 % / 42,9 %

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální podíl
N	Sichuan	16	
G	Sichuanu / Sichuan	18 / 19	48,6 % / 51,4 %
D	(Sichuanu) / Sichuan	0 / 0	0 % / 0 %
A	Sichuan	0	
L	Sichuanu / Sichuan	15 / 21	41,7 % / 58,3 %
I	Sichuanem / Sichuan	1 / 4	20 % / 80 %

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální podíl
N	Tian'anmen	34	
G	Tian'anmenu / Tian'anmen	2 / 34	5,6 % / 94,4 %
D	Tian'anmenu / Tian'anmen	0 / 0	0 % / 0 %
A	Tian'anmen	0	
L	Tian'anmenu / Tian'anmen	1 / 44	2,2 % / 97,8 %
I	(Tian'anmenem) / Tian'anmen	0 / 0	0 % / 0 %

U toponym mužského rodu výslovnostně zakončených na tvrdou souhlásku (tedy toponym Nanjing, Qiqihar, Sichuan a Tian'anmen) jsem předpokládala skloňování podle tvrdého neživotného deklinačního typu *hrad*. Vzor *hrad* byl u toponym jediný mnou využitý mužský deklinační vzor, ostatní možné mužské rody zůstaly nevyužity.

Toponymum Nanjing - vyslovováno [nantʃɪŋk]³⁷ bylo celkově nalezeno v devadesáti pěti výskytech. Toto proprium se v genitivu v sedmdesáti dvou procentech případů skloňovalo. Tento trend se projevil i v lokativu, kde byl rozdíl ještě markantnější – proprium zůstalo nesklonné pouze ve dvaceti procentech případů. V dativu a instrumentálu jsem bohužel narazila na nedostatek výskytů, což byl u toponym vzhledem k jejich povaze častý problém. Lze však předpokládat, že při nalezení dostatečného počtu výskytů by i v D a I převládaly deklinované tvary. V nominativu a akuzativu se tvary shodují. Obecně se tedy přiřazení toponyma Nanjing ke skupině slov skloňovaných podle vzoru *hrad* ukázalo jako vhodné.

U toponyma Qiqihar (vyslovováno [čičixar]³⁸), jehož celkový počet čítal čtyřicet dva výskytů, také převažovaly tvary deklinované, a to ve všech případech, kdy jsem našla více než jednu variantu toponyma v určitém pádu, konkrétně v genitivu, lokativu i instrumentálu. Procentuálně zde byly sklonné varianty zastoupeny cca šedesáti až šedesáti pěti procenty případů. V instrumentálu jsem však našla jen omezený počet výskytů. V dativu jsem nenašla výskyt žádný. V nominativu a akuzativu se tvary shodují. Proprium Qiqihar se tedy také ukázalo jako vhodně přiřazené k deklinačnímu vzoru *hrad*, přestože tato tendence ke sklonnosti nebyla jednoznačná a nedeklinované varianty byly ve výsledcích zastoupeny v nemalé míře.

Toponymum Sichuan – vyslovováno [sečxuan]³⁹ bylo nalezeno dohromady v devadesáti čtyřech výskytech. Proprium Sichuan se častěji než předchozí slova vyskytovalo v nesklonném tvaru. V pádech s nejčastějším výskytem – tedy v genitivu a lokativu – lehce převažovala varianta nesklonná. Mnohem výraznější převahu ohebnosti vidíme v instrumentálu (deklinovaná varianta dosáhla osmdesáti procent), avšak tento jev může být způsoben celkově nízkým počtem nálezů toponyma Sichuan v instrumentálu. V nominativu a akuzativu se tvary shodovaly. Uživatel českého jazyka tedy využívá obou variant propria –

³⁷ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

³⁸ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

³⁹ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

deklinovaných a nedeklinovaných, skoro ve všech pádech jsou výsledky těchto dvou možných variant srovnatelné.

Ještě daleko silnější tendenci k nesklonnosti pozorujeme u jména Tian'anmen-vyslovováno [txjenanmen]⁴⁰. Celkový počet výskytů toponyma Tian'anmen byl sto patnáct nálezů. U tohoto proprii v genitivu i v lokativu jasně převládá nesklonný tvar. V obou případech dosahovala nedeklinovaná varianta více než devadesáti procent. V ostatních pádech jsem nenalezla výskyty žádné nebo se tvary shodovaly s nominativem. Toponymum Tian'anmen tedy sice teoreticky patří k deklinačnímu vzoru *hrad*, v praxi jej však český uživatel téměř nevyužívá.

Tendence skloňovat proprium tedy převažovala hlavně u prvních dvou vlastních jmen – tedy Nanjingu a Qiqiharu. U toponyma Sichuan byly většinou výsledky deklinovaných a nedeklinovaných variant srovnatelné. Toponymum Tian'anmen se naopak ukázalo jako téměř vždy nedeklinované. Nesklonnost toponyma Tian'anmen nekoresponduje s výsledky ostatních toponym, zařazených do stejné skupiny (skloňovaných podle vzoru *hrad*), což můžeme přičítat relativně dlouhému tvaru daného toponyma a neznámému apostrofu ve slově.

9.1.2 Feminina

vzor *žena*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální podíl
N	Sanya	5	
G	(Sanyi) / (Sanye) / Sanya	0 / 0 / 4	0 % / 0 % / 100 %
D	Sanye / (Sanyi) / Sanya	1 / 0 / 0	100 % / 0 % / 0 %
A	(Sanyu) / Sanya	0 / 0	0 % / 0 %
L	(Sanye) / (Sanyi) / Sanya	0 / 0 / 8	0 % / 0 % / 100 %
I	(Sanyou) / Sanya	0 / 0	0 % / 0 %

⁴⁰ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

Toponymum Sanya (vyslovováno [sanja]⁴¹) jsem předem podle typické koncovky –a přiřadila ke vzoru *žena*, konkrétně k podvzoru *Troja*, který reflektuje vyslovenou měkkou souhlásku před koncovkou –a. Vzor *Troja* má v genitivu, dativu a lokativu tvary podle vzoru *říže*, v nominativu, akuzativu a v lokativu jsou tvary podle vzoru *žena*.⁴² V současnosti jsou za správné považovány i tvary podle vzoru *žena* v genitivu, dativu a lokativu, proto je v tabulce uvádím také. Tvary podle vzoru *žena* jsem pro přehlednost zařadila v tabulce na první místo. Vlastní jméno Sanya bylo celkově nalezeno ve velmi malém počtu výskytů – celkem osmnáct nálezů. V genitivu i v lokativu byly všechny mnou nalezené výsledky nesklonné. Jediný případ deklinovaného tvaru jsem našla v dativu – nalezený tvar byl skloňován podle vzoru *žena*. Tvar toponyma Sanya skloňovaný podle vzoru *říže* nebyl nalezen. Akuzativ nebyl zastoupen. Toponymum Sanya tedy odolávalo mému předpokladu skloňování podle vzoru *žena* (*Troja*) a ve výzkumu se ukázalo (až na jedinou výjimku v dativu) jako nesklonné.

vzor *píseň*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální podíl
N	Qinghai	11	
G	Qinghaie / Qinghai	17 / 8	68 % / 32 %
D	(Qinghaii) / Qinghai	0 / 0	0 % / 0 %
A	Qinghai	0	
L	Qinghaii / Qinghai	8 / 18	30,8 % / 69,2 %
I	(Qinghaií) / Qinghai	0 / 0	0 % / 0 %

⁴¹ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

⁴² KOŘENSKÝ, KOMÁREK a kol. 1986.

Toponymum Qinghai (vyslovováno [čɪŋkxaj]⁴³) jsem zařadila vzhledem k apelativnímu slovu provincie k femininu, podle jeho výslovnostního zakončení na měkkou souhlásku –j ke vzoru *píseň*. Celkový počet výskytů byl šedesát dva. Deklinované tvary převládaly jen v genitivu, kde dosáhly šedesáti osmi procent. V lokativu naopak převažovaly s téměř sedmdesáti procenty tvary nesklonné. Dativ, akuzativ a lokativ zůstaly nezastoupeny. Tvary deklinované a deklinované jsou tedy u toponyma Qinghai používány jazykovými uživateli hlavně v genitivu, v lokativu používají uživatelé častěji tvar nedeklinovaný.

9.1.3 Neutra

vzor *město*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Ningbo	7	
G	Ningba / Ningbo	4 / 8	33,3 % / 66,7 %
D	(Ningbu) / Ningbo	0 / 0	0 % / 0 %
A	Ningbo	3	
L	Ningbu / Ningbo	6 / 9	40 % / 60 %

⁴³ Zapsáno pomocí české fonetické transkripce.

I	(Ningbem) / Ningbo	0 / 0	0 % / 0 %
---	--------------------	-------	-----------

Toponymum Ningbo (vyslovováno [niŋkpo]⁴⁴) jsem podle koncovky –o zařadila ke vzoru *město*. Tento vzor byl jediný mnou použitý vzor pro neutra. Ostatní možné vzory pro skloňování cizích toponym ve středním rodu – tedy vzory moře a stavení nebyly využity. Zároveň bylo toponymum Ningbo jediným zástupcem tohoto vzoru, tedy i jediným zástupcem skloňovaných toponym ve středním rodu. Celkový počet výskytů byl třicet sedm. Tvary skloňované podle vzoru *město* jsem našla v genitivu v jedné třetině případů, v lokativu byly deklinované tvary zastoupeny čtyřiceti procenty. V dativu ani instrumentálu jsem žádné výsledky nenašla. Akuzativní tvar se shoduje s nominativem. Můžeme tedy říci, že u toponyma Ningbo nedeklinované tvary převládají, deklinované jsou však také zastoupeny, a to v nezanedbatelném počtu.

9.2 Toponyma nesklonná

9.2.1 Feminina

pád	varianty	počet výskytů
N	Huang He	13
G	Huang He	15
D	Huang He	3
A	Huang He	1
L	Huang He	9

⁴⁴ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

I	Huang He	0
---	----------	---

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	4	0	9	0
G	4	0	11	0
D	2	0	1	0
A	1	0	0	0
L	1	0	8	0
I	0	0	0	0

Toponymum Huang He jsem zařadila kvůli netypické výslovnosti koncovky (vyslovováno: [xu□aŋ xɤ:]⁴⁵) mezi toponyma nesklonná, vzhledem k determinujícímu slovu (řeka) jsem je určila jako femininum. U toponyma Huang He (stejně jako u všech ostatních proprií předem určených jako nesklonných) se žádné deklinované varianty neobjevily. Celkový počet výskytů vlastního jména Huang He byl čtyřicet jedna. Podobně jako v celém mém výzkumu byly početně zastoupeny nejvíce nominativ, genitiv a lokativ. Toto rozložení odpovídá sémantice toponym a jejich nejběžnějšímu použití. Dativ, akuzativ a instrumentál jsou zastoupeny jen malými počty výskytů nebo nejsou vůbec doloženy. V druhé tabulce jsem zkoumala u nesklonných toponym přítomnost či nepřítomnost apelativního slova v nalezené větě. V případě přítomnosti apelativního slova jsem dále určovala gramatický rod těchto apelativ a porovnávala ho s předem určeným rodem zkoumaného propria. U výskytů bez apelativního slova nebyl u toponyma naznačen genus. Nejčastěji vidíme u toponyma Huang He výskyt s apelativním slovem – femininem. Toto apelativum bylo ve všech případech slovo řeka. Apelativa v jiném rodu se nevyskytovala. Z jednotlivých pádů byly nejčastěji zastoupeny nominativ a genitiv s třinácti a patnácti výskyty. Následoval lokativ s devíti výskyty. Ostatní pády byly nalezeny jen v malém počtu. Přiřazení toponyma Huang He k nesklonným slovům se tedy ukázalo jako vhodné.

⁴⁵ Kvůli absenci potřebných znaků zapsáno pomocí Mezinárodní fonetické abecedy IPA.

pád	varianty	počet výskytů
N	Chang'an Jie	3
G	Chang'an Jie	2
D	Chang'an Jie	0
A	Chang'an Jie	2
L	Chang'an Jie	4
I	Chang'an Jie	0

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	1	0	2	0
G	1	0	1	0
D	0	0	0	0
A	0	0	2	0
L	0	0	4	0
I	0	0	0	0

Toponymum Chang'an Jie (vyslovováno [čxaŋk ʔan tʰié]⁴⁶) jsem podle zakončení zařadila mezi nesklonná toponyma. Vzhledem k determinujícímu slovu (ulice) jsem toto toponymum přiřadila mezi feminina. Počet výskytů tohoto propria byl celkově malý – dohromady to bylo pouze jedenáct výskytů. S apelativem bylo nalezeno dohromady devětkrát. Dvakrát bylo nalezeno bez apelativa. V ani jenom z případů nálezu bez apelativa nebylo možné určit gramatický rod toponyma. Častěji se proprium Chang'an Jie vyskytovalo s apelativem – femininem. Gramatický rod, femininum, byl signalizován slovy ulice či třída. Nejpočetněji zastoupeným pádem byl lokativ následovaný nominativem, genitivem a akuzativem. Dativ a instrumentál zastoupeny nebyly. Toponymum Chang'an Jie se tedy ukázalo jako nesklonné, nejčastěji bylo jazykovými uživateli používáno ve spojení s femininním apelativním slovem ulice či třída.

9.2.2 Neutra

pád	varianty	počet výskytů
N	Guangxi	7
G	Guangxi	1
D	Guangxi	1
A	Guangxi	0
L	Guangxi	11

⁴⁶ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce

I	Guangxi	0
---	---------	---

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	3	0	4	0
G	0	0	1	0
D	0	0	1	0
A	0	0	0	0
L	4	0	7	0
I	0	0	0	0

Mezi nesklonná neuterní toponyma byla zařazena toponyma Guangxi, Chengdu a Jiuzhaigou. Toponymum Guangxi (vyslovováno přibližně [kuanʃi]⁴⁷) jsem mezi nesklonná neutra zařadila na základě zakončení. Celkový počet výskytů toponyma Guangxi byl dvacet nálezů. Ve třech případech v nominativu a ve čtyřech případech v lokativu bylo toponymum nalezeno bez apelativního slova. V žádném z těchto případů nebylo možné určit ve větě gramatický rod toponyma. Ve všech výskytech toponyma s apelativem (dohromady osm případů) bylo toto apelativum femininní. Tímto apelativem bylo vždy slovo provincie. Nejčastěji zastoupenými pády byly lokativ (dohromady jedenáct výskytů) a nominativ (dohromady sedm výskytů). Akuzativ a instrumentál nebyly zastoupeny vůbec. Vlastní jméno Guangxi tedy bývá v praxi používáno jako nesklonné, nejčastěji se vyskytuje s femininním apelativním slovem. Ve mnou předpokládaném rodu (neuterním) nebylo toponymum Guangxi nalezeno.

⁴⁷ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

pád	varianty	počet výskytů
N	Chengdu	9
G	Chengdu	12
D	Chengdu	0
A	Chengdu	1
L	Chengdu	10
I	Chengdu	1

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	3	0	0	6
D	4	0	0	8
D	0	0	0	0
A	1	0	0	0
L	2	0	0	8
I	0	0	0	1

Toponymum Chengdu (vyslovováno [čxeŋktu]⁴⁸) bylo předem zařazeno mezi nesklonná neutra na základě finály –u . Celkový počet nálezů byl třicet tři. Výskyt toponyma bez apelativního slova (deset výskytů) byl i zde méně častý než s apelativem (dvacet tři výskyty). Ve třech případech se toponymum Chengdu vyskytlo bez apelativa v nominativu. V jednom z těchto třech výskytů se objevilo proprium Chengdu přiřazené ke gramatickému rodu, konkrétně k neutrum. Ve všech ostatních případech výskytu bez apelativního slova nebylo možné určit ve větě gramatický rod toponyma. Častější byl výskyt s apelativem, které bylo ve všech případech slovo město, tedy neutrum. Nejčastějšími pády byly genitiv a lokativ. Kromě dativu byly aspoň jedním výskytem zastoupeny všechny pády. Můžeme tedy konstatovat, že toponymum Chengdu se projevilo (ve shodě s předpokladem) jako nesklonné, nejčastěji bylo nalezeno s neuterním apelativem.

pád	varianty	počet výskytů
N	Jiuzhaigou	10
G	Jiuzhaigou	4
D	Jiuzhaigou	0
A	Jiuzhaigou	3
L	Jiuzhaigou	4
I	Jiuzhaigou	0

⁴⁸ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	4	3	3	0
G	1	3	0	0
D	0	0	0	0
A	0	1	2	0
L	1	2	1	0
I	0	0	0	0

Toponymum Jiuzhaigou (vyslovováno [tʃjou□□□ajkou□]⁴⁹) bylo určeno na jako nesklonné neutrum na základě vyslovované koncovky (dvojhlasíky –ou). Celkový počet nálezů byl dvacet jedna. V případech výskytů bez apelativa (šest případů) nebylo možné určit gramatický rod propria. Početnější i pestřejší byly případy výskytu s apelativem (dohromady patnáct případů). Byly nalezeny výskyty jak s apelativem maskulinním (park) i femininním (rezervace). Nejpočetněji byl zastoupen nominativ s deseti výskyty, dále následoval genitiv a lokativ se shodnými čtyřmi výskyty. Zastoupen byl i akuzativ. V dativu ani instrumentálu se nepodařilo nalézt žádný výsledek. Toponymum Jiuzhaigou bylo i přes relativně nízký počet výskytů pestré z hlediska rodu apelativních slov – jako u jednoho z mála vlastních jmen zde byla apelativní slova nalezena ve více než jednom gramatickém rodu. Předpokládaná nesklonnost toponyma Jiuzhaigou se projevila jako správně určená. Naopak předpokládaný střední rod u tohoto vlastního jména reflektován nebyl.

⁴⁹ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

9.3 Chrématonyma sklonná

9.3.1 Maskulina

vzor *hrad*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Guomindang	34	
G	Guomindangu / Guomindang	29 / 6	82,9 % / 17,1 %
D	Guomindangu / Guomindang	1 / 0	100 % / 0 %

A	Guomindang	5	
L	(Guomindangu) / Guomindang	0 / 0	0 % / 0 %
I	Guomindangem / Guomindang	4 / 2	66,7 % / 33,3 %

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Changhong	24	
G	(Changhongu) / Changhong	0 / 4	0 % / 100 %
D	(Changhongu) / Changhong	0 / 0	0 % / 0 %
A	Changhong	5	
L	(Changhongu) / Changhong	0 / 0	0 % / 0 %
I	Changhongem / Changhong	2 / 0	100 % / 0 %

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Renren	12	
G	(Renrenu) / Renren	0 / 3	0 % / 100 %
D	(Renrenu) / Renren	0 / 0	0 % / 0 %
A	Renren	2	
L	(Renrenu) / Renren	0 / 0	0 % / 0 %
I	(Renrenem) / Renren	0 / 1	0 % / 100 %

Chrématonyma zakončená na tvrdou souhlásku (tedy chrématonyma Guomindang, Changhong a Renren) jsem určila jako sklonná a přiřadila je k tvrdému maskulinnímu vzoru *hrad*. Chrématonymum Guomindang (vyslovováno přibližně [kuomintaŋ]⁵⁰) bylo nalezeno celkem osmdesát jedenkrát. Toto vlastní jméno bylo zastoupeno ve všech pádech kromě lokativu. Nejčastěji jsem slovo Guomindang našla v genitivu (třicet pět výskytů) a v prvním pádu (třicet čtyři výskytů). Několika výskyty byly zastoupeny i dativ, akuzativ a instrumentál. Ve všech případech, kdy byla nalezena alespoň jedna výskyt varianty chrématonyma

⁵⁰ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

v určitém pádu, převládala varianta sklonná. Pokud kvůli malému počtu nálezů (jeden výskyt) nepočítáme dativ, byla tato tendence ke sklonnosti nejvýraznější v genitivu s více než osmdesáti procenty deklinovaných nálezů. V instrumentálu byly nalezeny sklonné varianty ve dvou třetinách případů. Výsledky excerptce tedy předpokládané zařazení chrématonyma Guomindang mezi chrématonyma skloňovaná podle tvrdého vzoru hrad potvrdily. Méně častěji (ale v nezadebatelné míře) bývají používány tvary nedeklinované.

Chrématonymum Changhong (vyslovováno [čxaŋkxuŋk] ⁵¹) bylo nalezeno dohromady v třiceti pěti výskytech. Zdaleka nejčastěji však bylo nalezeno v nominativu, tedy základním tvaru. Ve stejném tvaru bylo také toto chrématonymum ve druhém nejčastěji zastoupeném pádu - v akuzativu (pět výskytů). V dalších zastoupených pádech byly výsledky navzájem odlišné: v genitivu zcela převládla deklinovaná varianta, zatímco v instrumentálu zcela převládla varianta nedeklinovaná. V obou případech však mohly být výsledky ovlivněny nízkým počtem výskytů. Dativ ani lokativ zastoupeny nebyly. Toponymum Changhong je kvůli nízkému počtu výskytů obtížné hodnotit, s přihlédnutím k výsledkům excerptce bych ho ale nejspíše zařadila mezi toponyma spíše nesklonná. Deklinované varianty se objevily jen zřídka.

U třetího případu vlastního jména skloňovaného podle vzoru *hrad* – chrématonyma Renren (vyslovnost přibližně [ženžen] ⁵²) – byl celkový počet výsledků osmnáct. Tyto výsledky byly až na jednu výjimku výsledky podobné výsledkům předchozího propria Changhong. I zde se chrématonymum Renren nejčastěji nacházelo v nominativu (dvanáct výskytů). Na rozdíl od předchozího propria se však výsledky v genitivu a instrumentálu neodlišovaly. U propria Renren shodně převládly varianty nesklonné, znovu však narážíme na nízký počet nálezů. V dativu a lokativu jsem opět nenašla žádný výskyt. U chrématonyma Renren můžeme tvrdit, že se hypotéza deklinace podle vzoru hrad nepotvrdila. Všechny nalezené výskyty byly nesklonné, což by mohlo být zapříčiněno nezvyklou skladbou a neznalostí výslovnosti chrématonyma jazykovým uživatelem.

⁵¹ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

⁵² Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

vzor *stroj*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Huawei	19	
G	(Huaweie) / Huawei	0 / 3	0 % / 100 %
D	(Huaweii) / Huawei	0 / 1	0 % / 100 %
A	Huawei	4	
L	(Huaweii) / Huawei	0 / 0	0 % / 0 %
I	(Huaweiem) / Huawei	0 / 0	0 % / 0 %

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Shuanghui	11	
G	(Shuanghuie) / Shuanghui	0 / 0	0 % / 0 %
D	(Shuanghuui) / Shuanghui	0 / 3	0 % / 100 %
A	Shuanghui	1	
L	(Shuanghuui) / Shuanghui	0 / 0	0 % / 0 %
I	(Shuanghuieim) / Shuanghui	0 / 0	0 % / 0 %

Ke vzoru stroj byla předem přiřazena chrématonyma výslovnostně zakončená na měkkou souhlásku -j. Chrématonyma Huawei a Shuanghui měla vcelku obdobné výsledky. Celkový počet výskytů vlastního jména Huawei (vyslovováno [xua:vej]⁵³) byl dvacet jedna. Nejpočetněji zastoupený pád byl nominativ, u propria Huawei čítal devatenáct výskytů. V ostatních pádech jsem výskytů nalezla mnohem méně. Po nominativu početně následoval akuzativ s pouhými čtyřmi výskyty. Tyto výskyty jsou tvarově shodné s nominativem. V genitivu a dativu jsem nalezla jen tvary nedeklinované, ovšem jejich počet byl značně omezený. Lokativ a instrumentál zastoupeny nebyly. U propria Huawei se tedy přiřazení k deklinačnímu typu ukázalo jako nesprávné, deklinované tvary nebyly vůbec nalezeny.

U propria Shuanghui (výslovnost přibližně [šuaŋxuej]⁵⁴) vidíme podobné výsledky. Celkový počet nálezů byl pouhých patnáct případů. Nejčastěji jsem nalezla toto proprium v nominativu (jedenáct nálezů). Dále byl zastoupen akuzativ (ve stejné formě s nominativem) jedním výskytem. V dativu vidíme tři výskyty, všechny v nedeklinované formě. Genitiv, lokativ a instrumentál nebyly zastoupeny. Ani proprium Shuanghui se tedy neukázalo jako vhodně zařazené. Z těchto výsledků můžeme vyvodit, že chrématonyma Huawei a Shuanghui nevyužívají sklonné varianty, je zde patrná tendence k nesklonnosti.

⁵³ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

⁵⁴ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

9.3.2 Feminina

vzor *žena*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Xinhua	10	
G	(Xinhuy) / Xinhua	0 / 4	0 % / 100 %
D	(Xinhue) / Xinhua	0 / 0	0 % / 0 %
A	(Xinhuu) / Xinhua	0 / 0	0 % / 0 %
L	(Xinhue) / Xinhua	0 / 0	0 % / 0 %
I	(Xinhou) / Xinhua	0 / 2	0 % / 100 %

Na základě vyslovované koncovky jsem u propria Xinhua (výslovnost přibližně [šinxua:]⁵⁵) uvažovala nad tvrdým adjektivním vzorem v ženském rodu, tedy vzorem *mladá*. Jelikož však délku koncovky nejde poznat z pinyinové transkripce ani z verze v ČST, je tato délka koncovky známá jen pro osoby znalé výslovností čínských slabik a znaků. Proto jsem tedy proprium Xinhua přiřadila k substantivnímu femininnímu vzoru *žena*. Celkový počet byl šestnáct výskytů. Nejpočetněji zastoupeným pádem byl znovu nominativ s deseti výskyty. V ostatních pádech byl počet nálezů mnohem nižší. V genitivu to byly čtyři nesklonné výskyty chrématonyma Xinhua. V instrumentálu vidíme jen dva výskyty (taktéž nesklonné). U chrématonyma Xinhua tedy také zůstala možnost použití skloňovaných variant nevyužita.

9.3.3 Neutra

vzor *město*

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Banbao	18	
G	Banbaa / Banbao	4 / 9	30,8 % / 69,2 %
D	(Banbau) / Banbao	0 / 2	0 % / 100 %
A	Banbao	0	
L	(Banbau) / Banbao	0 / 0	0 % / 0 %
I	(Banbaem) / Banbao	0 / 3	0 % / 100 %

⁵⁵ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů	procentuální poměr
N	Weibo	24	
G	Weiba / Weibo	0 / 8	0 % / 100 %
D	Weibu / Weibo	0 / 3	0 % / 100 %
A	Weibo	5	
L	Weibu / Weibo	22 / 14	61,1 % / 38,9 %
I	Weibem / Weibo	0 / 1	0 % / 100 %

U jednoslovných chrématonym výslovnostně zakončených na samohlásku -o jsem předem předpokládala zařazení k neutřům a skloňování podle vzoru město. Proprium Banbao (vyslovováno [panpao]⁵⁶) bylo celkem nalezeno třicet šestkrát. Nejpočetněji zastoupený pád u chrématonyma Banbao byl nominativ s osmnácti výskyty následován genitivem s třinácti výskyty. Devět případů v genitivu bylo nesklonných, čtyři deklinované podle vzoru město. Dalšími zastoupenými pády byly dativ a instrumentál. V dativu byly nalezeny výskyty dva, v instrumentálu tři – všechny tyto nálezy byly nedeklinované. Akuzativ ani lokativ zastoupeny nebyly. U chrématonyma Banbao tedy převládla tendence k nesklonnosti, sklonné varianty však alespoň v několika případech nalezeny byly.

U propria Weibo s celkem sedmdesáti sedmi výskyty překvapivě početně převládaly výsledky v lokativu (třicet šest výskytů), z nichž dvacet dva bylo sklonných (tedy více než šedesát procent) a čtrnáct nesklonných (necelých čtyřicet procent). Kromě nominativu s dvaceti čtyřmi výskyty byly ostatní pády zastoupeny jen nízkými počty nálezů: v genitivu osm nálezů, v dativu tři nálezy, v akuzativu pět a v instrumentálu pouze jeden výskyt. Všechny tyto nálezy byly nedeklinované varianty chrématonyma Weibo.

U proprií Banbao a Weibo můžeme říci, že ačkoliv u nich převládají tvary nesklonné, neřídka můžeme najít i tvary skloňované.

⁵⁶ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

9.4 Chrématonyma nesklonná

9.4.1 Neutra

pád	varianty	počet výskytů
N	Baidu	39
G	Baidu	16
D	Baidu	0
A	Baidu	5
L	Baidu	0
I	Baidu	4

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	30	6	3	0
G	4	6	5	1
D	0	0	0	0
A	0	3	2	0
L	0	0	0	0
I	1	2	1	0

Chrématonymum Baidu (vyslovováno [pajtu]⁵⁷) bylo jako nesklonné neutrum určeno na základě koncovky. Pro velké množství možných determinujících slov nebylo možné určit rodovou kategorií podle nich. Celkový počet výskytů byl šedesát čtyři. Baidu se nejčastěji vyskytovalo bez apelativního slova – dohromady v třiceti pěti případech, z nichž zdaleka převažoval nominativ s třiceti výskyty. Z těchto třiceti případů bylo v pěti možné identifikovat rod daného chrématonyma, kterým byl ve většině případů rod střední, dále také rod ženský. Chrématonymum Baidu bylo bohaté na různorodá apelativní slova – alespoň jedním výskytem jsou zastoupeny všechny tři gramatické rody. Nejčastěji nalezený z rodů apelativ byl maskulinní rod s apelativními jmény vyhledávač, prohlížeč, gigant či obr. S maskulinním apelativem se proprium Baidu vyskytovalo v šesti výskytech shodně v nominativu a genitivu, tři výskyty byly nalezeny v akuzativu a dva v instrumentálu. Apelativy ve femininním tvaru byla slova společnost, síť či encyklopedie. Ve výskytech s femininním apelativním slovem převažoval genitiv (pět výskytů), následován nominativem se třemi výskyty, akuzativem se dvěma výskyty a instrumentálem s jedním výskytem. Pouze jediný případ byl nalezen u výskytu propria s neuterním apelativem – a to v genitivu. Celkově byl u chrématonyma Baidu nalezen vysoký počet výskytů, naprostá většina však byla v nominativu (třicet devět výskytů) či v genitivu (šestnáct výskytů). Ostatní pády byly zastoupeny mnohem méně častěji – akuzativ

⁵⁷ Zaspáno pomocí České fonetické transkripce.

pěti a instrumentál čtyřmi výskyty. Výsledky v dativu ani lokativu nalezeny nebyly. Chrématonymum Baidu se tedy chovalo jako slovo nesklonné, rodové zařazení nebylo možné jednoznačně určit.

pád	varianty	počet výskytů
N	Mengniu	11
G	Mengniu	9
D	Mengniu	0
A	Mengniu	0
L	Mengniu	2
I	Mengniu	6

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	5	2	4	0
G	1	0	8	0
D	0	0	0	0
A	0	0	0	0
L	1	0	1	0
I	0	0	6	0

Chrématonymum Mengniu (výslovnost přibližně [meŋkňiou⁵⁸]) bylo zařazeno mezi nesklonná neutra na základě vyslovované koncovky –iou. Mengniu bylo nalezeno (např. oproti Baidu) v menším počtu – celkový počet nálezů je dvacet osm. Výskytů bez apelativního slova bylo jen sedm. Pět z nich bylo nalezeno v nominativu, jeden výskyt byl nalezen v genitivu a jeden v lokativu. Ve dvou případech bylo možno při výskytu chrématonyma bez apelativa identifikovat gramatický rod, a to rod střední. U nálezů propria Mengniu s apelativním slovem byly alespoň jedním výskytem zastoupeny rody maskulinní a femininní. Apelativními slovy byla slova společnost, firma či producent. Výskyty s maskulinním apelativem byly nalezeny pouze dva v nominativu. Nálezů s femininním apelativem bylo více – dohromady devatenáct. Nejčastěji se nacházela v genitivu (osm výskytů) a lokativu (šest výskytů). Překvapivě až na třetím místě v počtu výskytů se zařadil nominativ se čtyřmi výskyty, jeden výskyt byl nalezen v lokativu. Dativ akuzativ zastoupeny nebyly. U chrématonyma Mengniu se tedy nesklonnost potvrdila, rodové určení není jednoznačné.

⁵⁸ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

pád	varianty	počet výskytů
N	Nanfang Zhoumo	7
G	Nanfang Zhoumo	3
D	Nanfang Zhoumo	0
A	Nanfang Zhoumo	0
L	Nanfang Zhoumo	4
I	Nanfang Zhoumo	0

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	2	4	1	0
G	0	3	0	0
D	0	0	0	0
A	0	0	0	0
L	0	3	1	0
I	0	0	0	0

Chrématonymum Nanfang Zhoumo (výslovnost [nanfan̩ ɔ̩ou̩mo]⁵⁹) jsem zařadila mezi nesklonná neutra kvůli jeho dvouslovné formě a základě koncovky –o. Proprium Nanfang Zhoumo bylo nalezeno jen v nízkém počtu výskytů – dohromady čtrnáct. Ve dvou případech se chrématonymum Nanfang Zhoumo vyskytlo bez apelativního slova. Identifikovat gramatický rod nebylo v těchto případech možné. Ve většině výskytů chrématonyma Nanfang Zhoumo s apelativem bylo toto apelativum maskulinem – týdeník, deník, list a časopis. Ve dvou případech bylo apelativním slovem slovo noviny. V tabulce je toto plurale tantum zařazeno k femininům, vyskytlo se pouze v nominativu a v lokativu. Nálezů chrématonyma Nanfang Zhoumo s maskulinním apelativem bylo dohromady deset. Nejčastěji bylo nalezeno v nominativu (čtyři výskyty). Tři výskyty pak vidíme shodně u genitivu a lokativu. Dativ, akuzativ a instrumentál zastoupeny nebyly. I u chrématonyma Nanfang Zhoumo se předpokládaná nesklonnost potvrdila.

⁵⁹ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

pád	varianty	počet výskytů
N	Renmin Ribao	13
G	Renmin Ribao	3
D	Renmin Ribao	0
A	Renmin Ribao	3
L	Renmin Ribao	3
I	Renmin Ribao	0

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	7	5	1	0
G	1	2	0	0
D	0	0	0	0
A	3	0	0	0
L	2	1	0	0
I	0	0	0	0

Renmin Ribao (výslovnost přibližně: [ženmin žepao]⁶⁰) bylo stejně jako v předchozím případě Nanfang Zhoumo na základě vyslovované koncovky a kvůli víceslovnosti jména zařazeno k nesklonným neutřům. Celkový počet výskytů byl dvacet dva. Bez apelativa bylo chrématonymum Renmin Ribao nalezeno třináctkrát. Převažoval nominativ se sedmi výskyty, dále byly několika případy výskytu bez apelativa zaznamenány genitiv, akuzativ i lokativ. V případě výskytu chrématonyma s apelativním slovem bylo toto apelativum téměř vždy maskulinní. Apelativy byla slova deník a list. V jednom případě bylo apelativem slovo noviny. Tento případ byl stejně jako u chrématonyma Nanfang Zhoumo v tabulce zaznamenán pod feminina. Při výskytu propria s maskulinním apelativem převažovaly výskyty v nominativu (pět výskytů) nad ostatními. V genitivu byly zaznamenány dva výskyty a v lokativu jeden výskyt. Také u chrématonyma Renmin Ribao byla nesklonnost nepotvrzena, stejně jako neuterní rod.

⁶⁰ Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

pád	varianty	počet výskytů
N	Xiaomi	38
G	Xiaomi	11
D	Xiaomi	1
A	Xiaomi	1
L	Xiaomi	3
I	Xiaomi	0

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	27	4	7	0
G	5	2	4	0
D	0	0	1	0
A	1	0	0	0
L	2	1	0	0
I	0	0	0	0

Chrématonymum Xiaomi (výslovnost přibližně [šjaomi⁶¹]) bylo na základě koncovky –i zařazeno mezi nesklonná neutra. Celkový počet výskytů byl padesát čtyři. Nejčastěji se toto slovo nacházelo bez apelativního slova. V nominativu bylo bez apelativa nalezeno dvacet sedm výskytů. Z těchto dvaceti sedmi bylo ve třinácti případech možné určit gramatický rod. Ve dvou případech to byl rod mužský, ve čtyřech případech rod ženský a v sedmi případech rod střední. V genitivu vidíme pět výskytů bez apelativního slova. Akuzativ byl zastoupen jen jedním výskytem bez apelativa, lokativ dvěma. V lokativu bylo možné rozpoznat genus, kterým bylo maskulinum. Při výskytech chrématonyma Xiaomi s apelativem byla tato apelativa maskulinní či femininní, neutra zastoupena nebyla. Apelativními slovy byly výrazy telefon, značka a společnost. V obou případech výskytu chrématonyma s apelativem maskulinním i femininním vždy početně převládaly nálezy v nominativu (čtyři a sedm výskytů). Shodně je také druhým nejpočetnějším pádem v obou případech genitiv (dva a čtyři výskyty). Jeden výskyt byl nalezen s maskulinním apelativem v lokativu a jeden výskyt s femininním apelativem v dativu. V ani jedné variantě nebylo nalezeno chrématonymum Xiaomi v instrumentálu. I u chrématonyma Xiaomi se nesklonnost potvrdila, gramatický rod nebylo možné u tohoto propria jednoznačně určit, jazykovými uživateli byly používány všechny tři rody.

⁶¹ Zapsáno pomocí České standardní transkripce.

pád	sklonná / nesklonná varianta	počet výskytů
N	Youku Tudou	7
G	Youku Tudou	14
D	Youku Tudou	0
A	Youku Tudou	5
L	Youku Tudou	1
I	Youku Tudou	2

pád	výskyt bez apelativního slova	výskyt s apelativem (maskulinum)	výskyt s apelativem (femininum)	výskyt s apelativem (neutrum)
N	6	1	0	0
G	8	0	6	0
D	0	0	0	0
A	3	0	2	0
L	0	1	0	0
I	2	0	0	0

Chrématonymum Youku Tudou (výslovnost [joukxu txutou]⁶²) jsem mezi neskloňná neutra zařadila na základě jeho koncovky –ou a dlouhého dvouslovného názvu. Celkový počet výskytů byl dvacet devět. Zdaleka nejčastější případ nálezů chrématonyma Youku Tudou byl bez apelativního slova. Těchto případů jsem našla devatenáct. Nejčastěji zastoupený pád (bez apelativa) byl genitiv s osmi výskyty, z nichž v jednom případě bylo možné rozpoznat genus, kterým bylo femininum. V nominativu bylo bez apelativa nalezeno výskytů šest, v akuzativu tři. Jeden z výskytů v akuzativu byl také femininní. V instrumentálu byly nalezeny dva výskyty. Při výskytech chrématonyma Youku Tudou s apelativem byla tato apelativa převážně femininní (reprezentována slovy společnost a firma), dva výskyty však s sebou nesly apelativa maskulinní (reprezentována slovem server). U výskytů s femininním apelativem byly zastoupeny jen genitiv a akuzativ. Genitiv šesti a akuzativ dvěma výskyty. Taktéž případy s maskulinním apelativem byly zastoupeny jen ve dvou pádech – a to v nominativu a lokativu. V obou z těchto pádů byl nalezen vždy pouze jeden výskyt chrématonyma. I u propria Youku Tudou se potvrdila neskloňnost a rodové určení zůstalo nejednoznačné.

⁶² Zapsáno pomocí České fonetické transkripce.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se snažila zjistit postup začleňování čínských proprií (konkrétně toponym a chrématonym) českými jazykovými uživateli do českého jazykového systému, rodovou příslušnost vybraných toponym a chrématonym a případnou kompenzaci nesklonnosti nedeklinovaných proprií.

Mé výsledky odhalily, že jazykoví uživatelé, kteří používali v psané formě toponyma výslovnostně zakončená na tvrdou souhlásku, pak tato toponyma skloňovali. Dokonce vidíme, že v některých případech tendence ke sklonnosti

převažovala nad tendencí k nesklonnosti. Např. tedy u toponym Nanjing či Qiqihar. Pokud srovnáme výsledky toponym výslovnostně zakončených na tvrdou souhlásku s chrématonymy stejné skupiny, zjistíme že chrématonyma byla skloňována méně častěji, celkovou převahu deklinovaných tvarů lze vidět pouze u chrématonyma Guomindang. V ostatních případech dominovaly tvary nedeklinované.

Naopak podobné výsledky můžeme vidět u čínských proprií výslovnostně zakončených na –a. Toponymum Sanya bylo až na jedinou výjimku v dativu nalezeno v nedeklinovaných variantách, chrématonymum Xinhua se projevilo jako nesklonné vždy. Uživatelé se tedy raději v těchto případech uchýlí k jednodušší nedeklinované variantě. Můžeme jen předpokládat, že příčina se nachází v nejistotě uživatelů jazyka výslovností samohláskové koncovky.

Propria zařazená ke vzoru *město* měla výsledky také obdobné. I přes převahu nesklonných tvarů nalzáme tvary deklinované, ať už u toponym nebo chrématonym. Tyto skloňované tvary byly vždy buď v genitivu či lokativu.

Propria mnou zařazená k nesklonným tuto nesklonnost vždy potvrdila. Pestřejší byla situace rodové příslušnosti. Nejčastěji však tato rodová příslušnost odrážela rod apelativního slova. Méně častěji byl gramatický rod určen podle zakončení vlastního jména. (př. toponymum Chengdu či chrématonymum Baidu).

Výsledky tedy ukázaly příklon ke sklonnosti hlavně u proprií zakončených na tvrdou souhlásku skloňovaných podle vzoru *hrad* a proprií skloňovaných podle vzoru *město*. V ostatních případech byly deklinované tvary vzácné či vůbec nepoužívané. Častěji než u chrématonym byly deklinované tvary doloženy u toponym. Za příčinu příklonu k neohebnosti většiny čínských vlastních jmen považují exotičnost čínských proprií a nejasnou výslovnost pro českého jazykového uživatele. V budoucnu je možné, že častějším kontaktem s těmito proprii se jazykový uživatel naučí a osmělí více využívat sklonné varianty čínských proprií. Nedeklinované tvary však budou nejspíše stále převažovat.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: Kočková Eva

Název katedry a fakulty: Katedra bohemistiky, Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Morfologická adaptace čínských proprií v češtině (se zaměřením na toponyma a chrématonyma)

Počet znaků: 74 914

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 24

Klíčová slova: deklinace, chrématonymum, indeklinábilium, proprium, toponymum, transkripce.

Anotace diplomové práce:

Bakalářská diplomová práce se zabývá problematikou adaptace vybraných čínských toponym a chrématonym v českém jazykovém systému. Teoretická část se věnuje charakteristice čínského jazyka a přepisů a charakteristice proprií. Praktická část pomocí excerptu dat z vyhledávače Google zkoumá reálné použití daných proprií jazykovými uživateli. Cílem práce je zachytit morfologické adaptace čínských proprií.

RESUMÉ

The bachelor thesis deals with the adaptation of selected Chinese toponyms and chrematonyms in the Czech language system. The theoretical part deals with the characteristics of the Chinese language, transcriptions and the characteristics of proper names. The practical part examines the actual usage of proper names by the language users, using the google search engine excerpt. The goal of the thesis is to capture morphological adaptations of Chinese proper names.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

A	akuzativ
a kol.	a kolektiv
ang.	anglicky
cit.	citováno
č.	číslo
čes.	česky

ČLR	Čínská lidová republika
ČST	Česká standardní transkripce
D	dativ
ev.	eventuálně
f.	femininum
G	genitiv
Gsg	genitiv singuláru
I	instrumentál
IPA	International Phonetic Alphabet (Mezinárodní fonetická abeceda)
L	lokativ
m.	maskulinum
n.	nebo
N	nominativ
n. l.	našeho letopočtu
Nsg	nominativ singuláru
pozn.	poznámka
př. n. l.	před naším letopočtem
srbochor.	srbochorvatsky
SVO	subjekt-verbum-objekt
t. j.	to jest
vyd.	vydání

Pozn.: V seznamu nejsou uvedeny zkratky všeobecně známé.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

tištěné zdroje:

BACHMANNOVÁ, Jarmila et al. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 604 s. ISBN 80-7106-484-X.

ČECHOVÁ, Marie et al. *Čeština - řeč a jazyk*. 3., rozš. a upr. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 2011. 442 s. ISBN 978-80-7235-413-9.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: (Přehled)*. 1.vyd. Praha: Pražská imaginace, 1994. 251 s. Pražská imaginace; Sv. 308. ISBN 80-7110-149-4.

FAIRBANK, John King. *Dějiny Číny*. Praha: Lidové noviny, 1998. 656 s. Dějiny států. ISBN 80-7106-249-9.

HLAVSA, Zdeněk a kol. *Pravidla českého pravopisu*. Vyd. 2. (s dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR). Praha: Academia, 2005. 391 s. ISBN 80-200-1327-X.

KANE, Daniel. *Knižka o čínštině*. Vyd. 1. Mirošovice: DesertRose, 2009. 207 s. ISBN 9788090329614.

KARLÍK, Petr, ed., NEKULA, Marek, ed. a PLESKALOVÁ, Jana, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. První vydání. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. 2 svazky (2183 stran). ISBN 978-80-7422-480-5.

KOŘENSKÝ, Jan, KOMÁREK, Miroslav a kol. *Mluvnice češtiny. 2, Tvarosloví*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. 536 s.

KRČMOVÁ, Marie. *Úvod do fonetiky a fonologie pro bohemisty*. Vyd. 3. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. 214 s. Studijní texty. ISBN 978-80-7368-636-9.

KUČERA, Jiří, ZEMAN, Jiří a ZEMAN, Jiří. *Výslovnost a skloňování cizích osobních jmen v češtině. Anglická osobní jména*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 1998. 141 s. ISBN 80-7041-482-0.

SKALIČKA, Vladimír et al. *Vladimír Skalička - souborné dílo*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004-2006. 3 sv. ISBN 80-246-0601-1.

SKALIČKA, Vladimír. *Typ češtiny*. 1. vyd. Praha: Slovanské nakladatelství, 1951. 96, [3] s. Slovanské jazykovědné příručky; Sv. 4.

STEWART, George Rippey. *Names on the Globe* (1. vyd.). Oxford University Press, 1975. 411 s. ISBN 978-0-19-501895-0.

ŠVARNÝ, Oldřich – UHER, David. *Úvod do studia hovorové čínštiny = Úvod do štúdia hovorovej čínštiny*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1997. 230 s. ISBN 80-7067-730-9.

TŘÍSKOVÁ, Hana, ed. *Transkripce čínštiny: sborník statí*. Praha, 12. 11. 1997. Praha: Česko-čínská společnost, 1999. XV, 104 s. ISBN 80-902515-2-8.

TŘÍSKOVÁ, Hana, ed. *Transkripce čínštiny: tabulky a návody*. Praha: Česko-čínská společnost, 1999. IX, 133 s. ISBN 80-902515-3-6.

TŘÍSKOVÁ, Hana. *Segmentální struktura čínské slabiky*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2012. 440 s. ISBN 978-80-246-2181-4.

internetové zdroje:

HOŠKOVÁ, Nikola. *Morfologické adaptace čínských proprií (se zaměřením na antroponyma)* [online]. Olomouc, 2011. [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <http://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=10320468714>.

ŘÍHOVÁ, Zuzana. *Čínské znaky - typologie* [online]. Olomouc, 2009 [cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/irhqba/>.

<https://www.britannica.com/>, heslo: „Joseph. H. Greenberg“ [cit. 28. 3. 2018].

<https://eastasiastudent.net/china/mandarin/pinyin-chart/>, [cit. 28. 4. 2018].

<https://www.lib.cas.cz/space.40/PCHINJIN/CINAA.HTM/>, [cit. 28. 4. 2018].

<http://wiki.cinstina.upol.cz/>, heslo: „Determinativ“ [cit. 17. 4. 2018].

<http://wiki.cinstina.upol.cz/>, heslo: „Varianty“ [cit. 17. 4. 2018].

PŘÍLOHY

- 1 Seznam čínských iniciál a finál a jejich možných kombinací
- 2 Srovnání Wade-Gilesovy transkripce, pinyinové transkripce a České standardní transkripce

1 Seznam čínských iniciál a finál a jejich možných kombinací

	a					o			e				i							u								ü										
	a	ai	ao	an	ang	o	ong	ou	e	ei	en	eng	er	i	ia	iao	ie	iu	ian	iang	in	ing	iong	u	ua	uo	ui	uai	uan	un	uang	ueng	ü	üe	üan	ün		
-	a	ai	ao	an	ang	o		ou	e		en	eng	er	yi			you	yan	yang	yin	ying	yong	wu	wa	wo	wei	wai	wan	wen	wang	weng	yu	yue	yuan	yun			
b	ba	bai	bao	ban	bang	bo				bei	ben	beng		bi		bie		bian		bin	bing		bu															
p	pa	pai	pao	pan	pang	po		pou		pei	pen	peng		pi		piao	pie		pian		pin	ping		pu														
m	ma	mai	mao	man	mang	mo		mou		mei	men	meng		mi		miao	mie	miu	mian		min	ming		mu														
f	fa			fan	fang	fo		fou		fei	fen	feng											fu															
d	da	dai	dao	dan	dang		dong	dou	de	dei		deng		di		diao	die	diu	dian			díng		du	duo	dui			duan	dun								
t	ta	tai	tao	tan	tang		tong	tou	te			teng		ti		tiao	tie	tian				ting		tu	tuo	tui			tuan	tun								
n	na	nai	nao	nan	nang		nong	nou	ne	nei	nen	neng		ni		niao	nie	niu	nian	niang	nin	ning		nu	nuo				nuan				nǚ	nǚe				
l	la	lai	lao	lan	lang		long	lou	le	lei		leng		li	lia	liao	lie	liu	lian	liang	lin	ling		lu	luo				luan	lun			lǚ	lǚe				
z	za	zai	zao	zan	zang		zong	zou	ze	zei	zen	zeng		zi										zu	zuo	zui			zuan	zun								
c	ca	cai	cao	can	cang		cong	cou	ce		cen	ceng		ci										cu	cuo	cui			cuan	cun								
s	sa	sai	sao	san	sang		song	sou	se		sen	seng		si										su	suo	sui			suan	sun								
zh	zha	zhai	zhao	zhan	zhang		zhong	zhou	zhe	zhei	zhen	zheng		zhi										zhu	zhua	zhuo	zhui	zhuai	zhuan	zhun	zhuang							
ch	cha	chai	chao	chan	chang		chong	chou	che		chen	cheng		chi										chu	chua	chuo	chui	chuai	chuan	chun	chuang							
sh	sha	shai	shao	shan	shang			shou	she	shei	shen	sheng		shi										shu	shua	shuo	shui	shuai	shuan	shun	shuang							
r			rao	ran	rang		rong	rou	re		ren	reng		ri										ru	rua	ruo	ruì		ruan	run								
j														ji	jia	jiao	jie	jiu	jian	jiang	jin	jing	jiong											ju	jue	juan	jun	
q														qi	qia	qiao	qie	qiu	qian	qiang	qin	qing	qiong											qu	que	quan	qun	
x														xi	xia	xiao	xie	xiu	xian	xiang	xin	xing	xiong												xu	xue	xuan	xun
g	ga	gai	gao	gan	gang		gong	gou	ge	gei	gen	geng												gu	gua	guo	gui	guai	guan	gun	guang							
k	ka	kai	kao	kan	kang		kong	kou	ke	kei	ken	keng												ku	kua	kuo	kui	kuai	kuan	kun	kuang							
h	ha	hai	hao	han	hang		hong	hou	he	hei	hen	heng												hu	hua	huo	hui	huai	huan	hun	huang							

Zdroj: <https://eastasiastudent.net/china/mandarin/pinyin-chart/>, [cit. 28. 4. 2018].

2 Srovnání Wade-Gilesovy transkripce, pinyinové transkripce a České standardní transkripce

Druh transkripce - Type of transcription			
	anglická ----- English (WG)	pchin-jin ----- p'in-yin	česká ----- Czech
a	a	a	a
	ai	ai	aj
	an	an	an
	ang	ang	ang
	ao	ao	ao
c	ch'a	cha	čcha
	ch'ai	chai	čchaj
	ch'an	chan	čchan
	ch'ang	chang	čchang
	ch'ao	chao	čchao
	ch'e	che	čche
	ch'en	chen	čchen
	ch'eng	cheng	čcheng
	ch'i	qi	čchi
	ch'ia	qia	čchia
ch'iang	qiang	čchiang	

ch'iao	qiao	čchiao
ch'ieh	qie	čchie
ch'ien	qian	čchien
ch'ih	chi	čch'
ch'in	qin	čchin
ch'ing	qing	čching
ch'iu	qiu	čchiou
ch'iung	qiong	čchiung
ch'o	chuo	čchuo
ch'ou	chou	čchou
ch'u	chu	čchu
ch'ü	qu	čchü
ch'ua	chua	čchua
ch'uai	chuai	čchuaj
ch'uan	chuan	čchuan
ch'üan	quan	čchüan
ch'uang	chuang	čchuang
ch'üeh	que	čchüe
ch'ui	chui	čchuej
ch'un	chun	čchun

ch'ün	qun	čchün
ch'ung	chong	čchung
cha	zha	ča
chai	zhai	čaj
chan	zhan	čan
chang	zhang	čang
chao	zhao	čao
che	zhe	če
chen	zhen	čen
cheng	zheng	čeng
chi	ji	ťi
chia	jia	ťia
chiang	jiang	ťiang
chiao	jiao	ťiao
chieh	jie	ťie
chien	jian	ťien
chih	zhi	č'
chin	jin	ťin
ching	jing	ťing
chiu	jiu	ťiou

	chiung	jiong	t'iong
	cho	zhuo	čuo
	chou	zhou	čou
	chu	zhu	ču
	chü	ju	t'ü
	chua	zhua	čua
	chuai	zhuai	čuaj
	chuan	zhuan	čuan
	chüan	juan	t'üan
	chuang	zhuang	čuang
	chüeh	jue	t'üe
	chui	zhui	čuej
	chun	zhun	čun
	chün	jun	t'ün
	chung	zhong	čung
e	e	e	e
	en	en	en
	erh	er	er
f	fa	fa	fa
	fan	fan	fan

	fang	fang	fang
	fei	fei	fej
	fen	fen	fen
	feng	feng	feng
	fo	fo	fo
	fou	fou	fou
	fu	fu	fu
h	ha	ha	cha
	hai	hai	chaj
	han	han	chan
	hang	hang	chang
	hao	hao	chao
	he	he	che
	hei	hei	chej
	hen	hen	chen
	heng	heng	cheng
	hou	hou	chou
	hsi	xi	si
	hsia	xia	sia
	hsiang	xiang	siang

hsiao	xiao	siao
hsieh	xie	sie
hsien	xian	sien
hsin	xin	sin
hsing	xing	sing
hsiu	xiu	siou
hsiung	xiong	siung
hsü	xu	sü
hsüan	xuan	süan
hsüeh	xue	süeh
hsün	xun	sün
hu	hu	chu
hua	hua	chua
huai	huai	chua _j
huan	huan	chuan
huang	huang	chuang
hui	hui	chue _j
hun	hun	chun
hung	hong	chung
huo	huo	chuo

i	i	yi	i
j	jan	ran	žan
	jang	rang	žang
	jao	rao	žao
	je	re	že
	jen	ren	žen
	jeng	reng	ženg
	jih	ri	ž'
	jou	rou	žou
	ju	ru	žu
	juan	ruan	žuan
	jui	ru	žuej
	jun	run	žun
	jung	rong	žung
	juo	ruo	žuo
k	k'a	ka	kcha
	k'ai	kai	kchaj
	k'an	kan	kchan
	k'ang	kang	kchang
	k'ao	kao	kchao

k'e	ke	kche
k'en	ken	kchen
k'eng	keng	kcheng
k'ou	kou	kchou
k'u	ku	kchu
k'ua	kua	kchua
k'uai	kuai	kchuj
k'uan	kuan	kchuan
k'uang	kuang	kchuang
k'uei	kui	kchuej
k'un	kun	kchun
k'ung	kong	kchung
k'uo	kuo	kchuo
ka	ga	ka
kai	gai	kaj
kan	gan	kan
kang	gang	kang
kao	gao	kao
ke	ge	ke
kei	gei	kej

	ken	gen	ken
	keng	geng	keng
	kou	gou	kou
	ku	gu	ku
	kua	gua	kua
	kuai	guai	kuaj
	kuan	guan	kuan
	kuang	guang	kuang
	kuei	gui	kuej
	kun	gun	kun
	kung	gong	kung
	kuo	guo	kuo
I	la	la	la
	lai	lai	laj
	lan	lan	lan
	lang	lang	lang
	lao	lao	lao
	le	le	le
	lei	lei	lej
	leng	leng	leng

	li	li	li
	lia	lia	lia
	liang	liang	liang
	liao	liao	liao
	lieh	lie	lie
	lien	lian	lien
	lin	lin	lin
	ling	ling	ling
	liu	liu	liou
	lo	luo	luo
	lou	lou	lou
	lu	lu	lu
	lū	lū	lū
	luan	luan	luan
	lūan	lūan	lūan
	lüeh	lüe	lüe
	lun	lun	lun
	lung	long	lung
m	ma	ma	ma
	mai	mai	maj

	man	man	man
	mang	mang	mang
	mao	mao	mao
	mei	mei	mej
	men	men	men
	meng	meng	meng
	mi	mi	mi
	miao	miao	miao
	mieh	mie	mie
	mien	mian	mien
	min	min	min
	ming	ming	ming
	miu	miu	miou
	mo	mo	mo
	mou	mou	mou
	mu	mu	mu
n	na	na	na
	nai	nai	naj
	nan	nan	nan
	nang	nang	nang

nao	nao	nao
ne	ne	ne
nei	nei	nej
nen	nen	nen
neng	neng	neng
ni	ni	ni
niang	niang	niang
niao	niao	niao
nieh	nie	nie
nien	nian	nien
nin	nin	nin
ning	ning	ning
niu	niu	niou
no	nuo	nuo
nou	nou	nou
nu	nu	nu
nü	nü	nü
nuan	nuan	nuan
nüeh	nüe	nüe
nung	nong	nung

o	ou	ou	ou
p	p'a	pa	pcha
	p'ai	pai	pchaj
	p'an	pan	pchan
	p'ang	pang	pchang
	p'ao	pao	pchao
	p'ei	pei	pchej
	p'en	pen	pchen
	p'eng	peng	pcheng
	p'i	pi	pchi
	p'iao	piao	pchiao
	p'ieh	pie	pchie
	p'ien	pian	pchien
	p'in	pin	pchin
	p'ing	ping	pching
	p'o	po	pcho
	p'ou	pou	pchou
	p'u	pu	pchu
	pa	ba	pa
pai	bai	paj	

	pan	ban	pan
	pang	bang	pang
	pao	bao	pao
	pei	bei	pej
	pen	ben	pen
	peng	beng	peng
	pi	bi	pi
	piao	biao	piao
	pieh	bie	pie
	pien	bian	pien
	pin	bin	pin
	ping	bing	ping
	po	bo	po
	pu	bu	pu
s	sa	sa	sa
	sai	sai	saj
	san	san	san
	sang	sang	sang
	sao	sao	sao
	se	se	se

sen	sen	sen
seng	seng	seng
sha	sha	ša
shai	shai	šaj
shan	shan	šan
shang	shang	šang
shao	shao	šao
she	she	še
shei	shei	šej
shen	shen	šen
sheng	sheng	šeng
shih	shi	š'
shou	shou	šou
shu	shu	šu
shua	shua	šua
shuai	shuai	šuaij
shuan	shuan	šuan
shuang	shuang	šuang
shui	shui	šuej
shun	shun	šun

	shuo	shuo	šuo
	so	suo	suo
	sou	sou	sou
	su	su	su
	suan	suan	suan
	sui	sui	suej
	sun	sun	sun
	sung	song	sung
	szu	si	s'
t	t'a	ta	tcha
	t'ai	tai	tchaj
	t'an	tan	tchan
	t'ang	tang	tchang
	t'ao	tao	tchao
	t'e	te	tche
	t'eng	teng	tcheng
	t'i	ti	tchi
	t'iao	tiao	tchiao
	t'ieh	tie	tchie
	t'ien	tian	tchien

t'ing	ting	tching
to	tuo	tchuo
t'ou	tou	tchou
t'u	tu	tchu
t'uan	tuan	tchuan
t'ui	tui	tchuej
t'un	tun	tchun
t'ung	tong	tchung
ta	da	ta
tai	dai	taj
tan	dan	tan
tang	dang	tang
tao	dao	tao
te	de	te
tei	dei	tej
teng	deng	teng
ti	di	ti
tiao	diao	tiao
tieh	die	tie
tien	dian	tien

ting	ding	ting
tiu	diu	tiou
tou	dou	tou
ts'a	ca	ccha
ts'ai	cai	cchaj
ts'an	can	cchan
ts'ang	cang	cchang
ts'ao	cao	cchao
ts'e	ce	cche
ts'en	cen	cchen
ts'eng	ceng	ccheng
ts'o	cuo	cchuo
ts'ou	cou	cchou
ts'u	cu	cchu
ts'uan	cuan	cchuan
ts'ui	cui	cchuej
ts'un	cun	cchun
ts'ung	cong	cchung
tsa	za	ca
tsai	zai	caj

tsan	zan	can
tsang	zang	cang
tsao	zao	cao
tse	ze	ce
tsei	zei	cej
tsen	zen	cen
tseng	zeng	ceng
tso	zuo	cuo
tsou	zou	cou
tsu	zu	cu
tsuan	zuan	cuan
tsui	zui	cuej
tsun	zun	cun
tsung	zong	cung
tu	du	tu
tuan	duan	tuan
tui	dui	tuej
tun	dun	tun
tung	dong	tung
tuo	duo	tuo

	tz'u	ci	cch'
	tzu	zi	c'
w	wa	wa	wa
	wai	wai	waj
	wan	wan	wan
	wang	wang	wang
	wei	wei	wej
	wen	wen	wen
	weng	weng	weng
	wo	wo	wo
	wu	wu	wu
y	ya	ya	ja
	yai	yai	jaj
	yang	yang	jang
	yao	yao	jao
	yeh	ye	jie
	yen	yan	jen
	yin	yin	jin
	ying	ying	jing
	yu	you	jou

	yü	yu	jü
	yüan	yuan	jüan
	yüeh	yue	jüe
	yün	yun	jün
	yung	yong	jung

Zdroj: <https://www.lib.cas.cz/space.40/PCHINJIN/CINAA.HTM/>, [cit. 28. 4. 2018].